

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน การเลี้ยงไหม

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นางสาวเวียน (แอ๊ด) บุญสอน

อายุ 63 ปี

ที่อยู่ 133 หมู่ที่ 3 บ้านแสงพันธ์ ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

โทร 086-0182535

อาชีพ เลี้ยงไหม

ที่มา นางสาวแอ๊ด ได้เรียนรู้วิธีการเลี้ยงไหมมาตั้งแต่ อายุ 8 ปี เรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย เริ่มเรียนรู้ด้วยการเก็บใบหม่อน และหลังจากนั้นก็สังเกตดูวิธีการเลี้ยงจากปู่ ย่า ตา ยาย

ในสมัยนั้น ต่อมาก็เริ่มทำเองมาตลอดจนกระทั่งมีครอบครัว และอยู่เลี้ยงไหมมา จนถึงปัจจุบัน

ขั้นตอนการเลี้ยงไหม

1. เลือกไหมสุกแล้วเก็บไว้ประมาณ 1 อาทิตย์ แล้วมีอีกอี้ออก
2. ทิ้งไว้ประมาณ 1 อาทิตย์กว่าๆ ก็จะออกลูกเป็นไหม (หนอนไหม) ไว้ 7 วันให้ หนอน(ลูกหนอนๆ) ประมาณ 1 เดือน ก็สุกแล้วเก็บใส่รัง
3. พอสุกแล้วนำมาสาว
4. ได้ไหมมาก็นำมาทอ (เป็นผ้า)

อุปกรณ์

1. อี๊ะ
2. ระวีง
3. กระดัง
4. ระหัด
5. กี่ทอ

ประโยชน์

1. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
2. ผ้าที่ทอเสร็จแล้วสามารถนำไปขายได้ และก็สามารถเก็บไว้ใช้เองได้

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน เกษตรอินทรีย์

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นายสมบุรณ์ ผ่องใส เกิด 21 เมษายน 2502
 ที่อยู่ 103 หมู่ที่ 3 บ้านแสงพันธ์ ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
 โทร 087-2438503 อาชีพ เกษตรกร

ที่มา

นายสมบุรณ์ ผ่องใส เริ่มทำเกษตรอินทรีย์มาตั้งแต่อายุ 40 ปี ที่ทำเกษตรนี้เพราะทำด้วยใจรัก และได้ไปศึกษาดูงานจากที่อื่นมา ได้แก่ เครือข่ายครูภูมิปัญญาชาวบ้านชาวบ้าน ที่จังหวัดขอนแก่น และเขาหินซ้อนซึ่งเป็นโครงการของ ในหลวง หลังจากที่ได้ไปดูงานมาแล้วก็เริ่มทำเองมาตลอดจนถึงปัจจุบัน และในโครงการที่ไปดูมานั้นมีการทำอะไรที่หลากหลายมาก เช่น

- การเผาถ่าน การเผาถ่านกลบ
- การขายพันธุ์กิ้ง การตอนกิ่ง การต่อกิ่ง การติดตา
- การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร น้ำหมักไล่แมลง
- สูตรการทำสบู่เหลว
- การทำน้ำหมักชีวภาพจากผลไม้ที่มีรสเปรี้ยว
- น้ำยาซักผ้า
- กระถางยางรถยนต์
- การเพาะถั่วงอก
- ปุ๋ยคอกหมัก

การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร

วัสดุ

1. เศษอาหาร
2. เศษพืชผักที่เหลือใช้
3. กากน้ำตาล
4. น้ำเปล่าหรือน้ำข้าวขำ
5. ถัง 20 ลิตร

วิธีทำ

1. นำเศษอาหารหรือพืชผักที่เหลือใช้มาเทรวมกันลงในถังที่เตรียมไว้
2. เทน้ำเปล่าหรือน้ำขาวขาวให้ท่วมเศษอาหารพอประมาณ
3. ใส่กากน้ำตาลประมาณ 1-2 กก. ลงในถังคนให้เข้ากัน
4. ปิดฝาให้แน่นเก็บไว้ในที่ร่มหมักไว้ 1 เดือน
5. หากเปิดฝาดูออกมามีกลิ่นให้ใส่กากน้ำตาลเพิ่ม แล้วคนให้เข้ากันทิ้งไว้ 1 เดือน

วิธีใช้ ใช้รดพืชผักประมาณ 3 ช้อนโต๊ะ ต่อ น้ำ 20 ลิตร รดทุกวันหรืออาทิตย์ละครั้ง
หมายเหตุ น้ำหมักชีวภาพไม่มีสูตรเฉพาะตายตัว ทั้งนี้เกษตรกรสามารถประยุกต์สูตร
 ใช้เองได้ตามต้องการ

การทำน้ำหมักไล่แมลง

ส่วนประกอบ

1. กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม
2. ตะไคร้หอมทั้งต้นและใบ (ตะไคร้บ้าน
ไม่ได้)
3. ใบยูคา
4. ใบสะเดา (ผลสะเดาดีกว่า)
5. บอระเพ็ด
6. หมากรุก
7. ใบสาบเสือ
8. ใบขี้เหล็ก
9. ยาสูบ
10. หัวข่า
11. สารเร่ง พด.7 (สารเร่งซูเปอร์) 1 ชอง
12. ถังหมัก 20 ลิตร

วิธีทำ

1. ตะไคร้หอม บอระเพ็ด สับหยาบๆ
2. หมากรุก แกะเอาแต่เนื้อด้านใน ทูบให้แหลก
3. ที่เหลือ รูดเอาแต่ใบ ผล

นำสมุนไพรที่ได้ รวม 3 กก. ใส่ถัง กากน้ำตาลผสมน้ำ 20 ลิตร เทลงในถัง คน
 ให้เข้ากัน หมักไว้ 1 เดือน (แต่ถ้าใช้สารเร่ง พด. 7 1 ชอง จะใช้เวลาหมักแค่ 20 วัน)
 ถ้าไม่มี พด. 7 ใช้ดินระเบิด 1 ก้อน หมัก 20 วัน

วิธีใช้

น้ำหมักกรองแล้ว 1 กระป๋องนม ผสมน้ำ 5-20 ลิตร ฉีดพ่นพืชผัก ไม้ผล
 อาทิตย์ละ 3-7 วันฉีดพ่นเช้า-เย็น

ประโยชน์

1. ใช้รดพืชผักให้เจริญเติบโตโดยไม่ต้องใช้สารเคมี
2. สามารถผลิตใช้เองได้ โดยไม่ต้องไปซื้อหาจากที่อื่น
3. ประหยัดและลดค่าใช้จ่าย

คติ ชี้อกินไม่หมด คดกินไม่นาน

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน การจักสาน

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นายสม นิยมเหมาะ เกิด วันเสาร์ ปีกุน พ.ศ.2477

ที่อยู่ 157 หมู่ที่ 3 บ้านแสงพันธ์ ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
อาชีพ จักสาน

ที่มา เรียนมาจากปู่ ย่า ตา ยาย แล้วก็หัดทำตามและก็นำมาเป็นแบบอย่างแล้วก็ทำมาเรื่อยๆ(เอาตัวอย่างมาเป็นครู) ทำมาตั้งแต่อายุ 36 ปี ส่วนมากจะทำในเวลาว่างเพราะในการสานแต่ละครั้งต้องใช้เวลาหลายวัน

ผลิตภัณฑ์จักสานที่ทำได้ ได้แก่

- สุ่มไก่
- กระดังเลี้ยงไหม
- ไซ

ราคา

- สุ่มไก่ อันละ 150 บาท
- กระดังเลี้ยงไหม อันละ 60 บาท
- ไซ อันละ 100 บาท

ประโยชน์

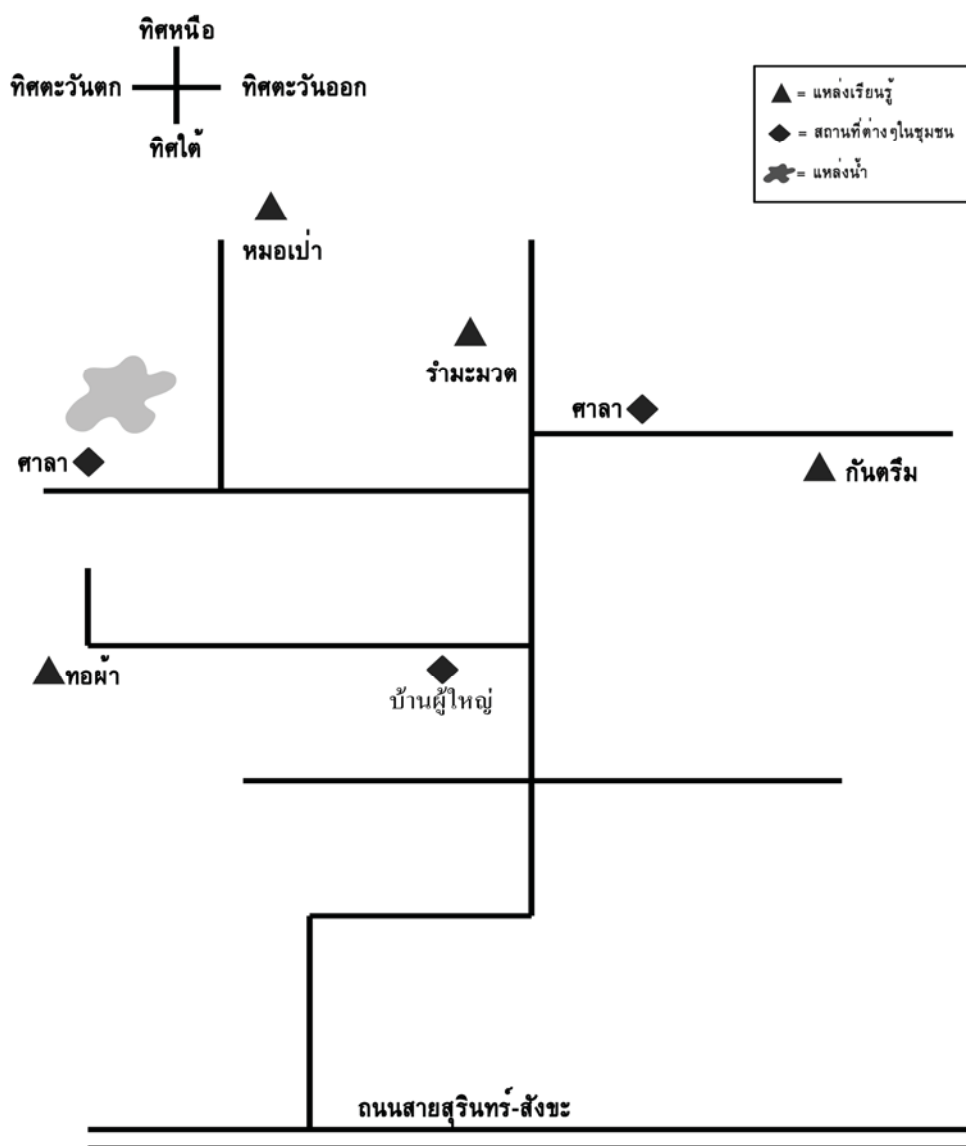
- เป็นสิ่งที่ทำเองได้โดยไม่ต้องไปหาซื้อ
- ทำใช้เองและก็สามารถขายได้

อุปกรณ์ในการจักสาน

- ไม้ไผ่
- มีด
- สมัยก่อนใช้เถาวัลย์ ทุกวันนี้ใช้เชือกแทน

หมายเหตุ ถ้ามีคนมาเรียนก็จะสอนให้

บ้านไพรบันลา
หมู่ 13 ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

แผนที่แหล่งเรียนรู้ในหมู่บ้านไพรบันลา
หมู่ 13 ตำบล สำโรง อำเภอ เมือง จังหวัด สุรินทร์

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านไพรบันลา หมู่ที่ 13 ตำบลสำโรง อำเภอมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
เริ่มแรกอพยพมาจากหมู่บ้านอื่นๆ โดยมีการขยายหมู่บ้านออกมา โดยมีตามอง ยายพอง นิยมดี ได้เป็นผู้ริเริ่มในการขยายที่อยู่อาศัยและได้มาก่อตั้งชุมชนใหม่ และจัดพื้นที่ทำมาหากิน ต่อมาอีกหลายปีก็มีประชากรเพิ่มมากขึ้น เมื่อปีพ.ศ. 2475 โดยมีการรวมชุมชนเป็นหลายชุมชน เดิมทีหมู่บ้านไพรบันลา ยังรวมตัวกับหมู่ที่ 3 โดยมีคุ้มบ้านแสงพันธ์ คุ้มบ้าน

ไพร่ปันลา คุ่มปรียัทม คุ่มช้างลง คุ่มบ้านถนน และมีผู้ใหญ่บ้านปกครอง คือมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านปกครองรวมทุกคุ่ม

ผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือนายนุช อุตฐร (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) คนที่ 2 นายปลจ สุขยีน (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) คนที่ 3 นายทิง ดินิยม (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) คนที่ 4 นายเอน พระงาม (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) ผู้ใหญ่บ้านขณะนั้น ไม่มีวันหมดวาระ การทำงานจะทำได้เรื่อย ๆ โดยไม่จำกัดวัน เดือน ปี และเมื่อ พ.ศ.2527 นายเอน พระงาม ลาออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เลือกตั้งใหม่เป็นคนที่ 5 คือ นายไพบูรณ์ เกิดเหมา (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) คนที่ 6 นายประดับ สมานสวน (อยู่คุ่มบ้านไพร่ปันลา) ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่

ต่อมาหมู่บ้านไพร่ปันลา ได้แยกการปกครองจากหมู่ที่ 3 เป็นหมู่ที่ 13 เมื่อปี พ.ศ.2543 โดยยังมีนายประดับ สมานสวน ยังดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านอยู่ ต่อมาปี 2544 ได้มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ของหมู่ที่ 13 คือนางสำเนียง เกิดเหมา โดยมีวาระตำแหน่ง 5 ปี และได้รับเสียงให้ดำรงตำแหน่งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

บ้านไพร่ปันลา เหตุที่เรียกไพร่ปันลานั้น เดิมที ในละแวกคุ่มบ้านเป็นพื้นที่ที่มีป่าปกคลุม มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์อยู่อาศัยหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นเสือและสัตว์ป่ามากมาย และป่าจะปกคลุมด้วยป่าไผ่และป่าหนามเต็มไปด้วยหนาม ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนชนเผ่าที่สื่อสารด้วยภาษาถิ่น คือ เขมร

ดังนั้น คุ่มชื่อบ้านจึงถูกเรียกตามภาษาถิ่นว่า บ้านไพร่ปันลา โดยมีความหมายว่า “ไพร่ คือ ป่า” “ปันลา คือ หนาม” เรียกตามภาษาไทยว่า “ป่าหนาม” แต่เรียกรวมตามภาษาถิ่นว่า “ไพร่ปันลา” และต่อมาได้มีการพัฒนาชุมชนเรื่อยมา

คำขวัญประจำหมู่บ้าน มีดังนี้

บ้านไพร่ปันลาเมืองสุรินทร์	ถิ่นเก่าป่าหนาม
วัฒนธรรมเด่นเป็นศรี	ประเพณีงามสง่า
รักสามัคคีพร้อมหน้า	ยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน การทอผ้า

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นางบุญลอม นิยมสวน

อายุ 63 ปี เกิด 24 มิถุนายน พ.ศ.2489

ที่อยู่ 62 หมู่ที่ 13 บ้านไพรป็นลา ตำบลลำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

อาชีพ ทอผ้า

ที่มา นางบุญลอมรู้จักทอผ้ามาตั้งแต่อายุ 17 ปี ได้ความรู้มาจากผู้เฒ่าผู้แก่

ลายที่ทอ ได้แก่ ลายไก่ ลายงู ลายพญานาค ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุล

ลายนกยูง ลายม้า ลายช้าง ลายแหวนเพชร

การที่นางบุญลอมอยากทอผ้าเพราะเป็นงานที่ชอบและเห็นคนแก่ทำจึงอยากทำ
สีที่ใช้ย้อมผ้าคือสีเคมี ลายที่ทอบ่อย เช่น ลายดอกตัวเป็นลายดอกเล็ก ๆ ส่วนใหญ่ทอเป็นผ้าถุง
ขายผืนละ 1,000 บาท ลายกันแวงผืนละ 800 บาท นางบุญลอมทอทั้งผ้าถุงและผ้าสไบ แต่
ก่อนเคยเลี้ยงไหมเองแต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้เลี้ยงแล้ว โดยจะซื้อไหมมาจากในเมือง ทอผ้าแต่ละครั้ง
จะซื้อไหมมา 1 กิโลกรัม เป็นจำนวนเงิน 1,300 บาท ระยะเวลาการทอ 2-3 วัน ทอผ้าได้ 1 ผืน
อุปกรณ์ในการทอ ได้แก่ ฟันหวี กระสวย ระวัง อัก .ระหัด ไม้ตวง

ประโยชน์ที่คุณยายได้รับจากการทอผ้า

- รายได้จากการทอผ้าทำให้มีเงินเลี้ยงครอบครัว
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

หมายเหตุ ถ้ามีคนสนใจมาเรียนทอผ้า นางบุญลอมก็จะสอนเพราะการทอผ้าเป็นเอกลักษณ์
ของคนจังหวัดสุรินทร์

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน รำมอมีวัด

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นางเสมียน ภูสูง

อายุ 75 ปี เกิด พ.ศ.2477

ที่อยู่ 6 หมู่ที่ 13 บ้านไพรปันลา ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ที่มา เรียนรู้มาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย และเห็นคนสมัยก่อนเล่นมานาน

วิธีเตรียมก่อนเล่น

- บายศรี (บายศรี)
- รูป เทียน
- สไป

ตอนเล่นก็จะมีคนบรรเลงเพลง ครั้งแรกมีคนชวนไปเล่น เวลาโดนเจ้าเข้า เราจะไม่รู้ตัวเลย ตั้งแต่นั้นมานางเสมียนก็เล่นรำแม่ดมาตลอดจนถึงทุกวันนี้

นางเสมียนบอกว่าถ้ามีคนอยากเล่นก็สามารถเล่นได้เลย เพียงแค่เตรียมบายศรี รูปเทียนและผ้าสไป พอเตรียมเสร็จแล้วก็ไปนั่งตรงที่มีการจัดเตรียมไว้ให้ มีคนบรรเลงดนตรี ดีกลอง ตีฉิ่ง เป่าขลุ่ย พอเราทำพิธีเสร็จก็จะมีเจ้ามาเข้าทรงโดยที่เราไม่รู้ตัว เราก็ไม่รู้ว่าจะมาจากไหน

เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย คือในขณะนั้นตัวเราจะไม่รับรู้อะไรเลย

ประโยชน์ที่ได้รับ

- เล่นให้สนุก
- ให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข(เป็นความเชื่อ ประเพณี)
- เล่นแล้วสบายใจ

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน การแสดงกันตรึม

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน

ชื่อ นายยอม แยกดวง อายุ 52 ปี เกิด 6 พฤศจิกายน พ.ศ.2500

ที่อยู่ 65 หมู่ที่ 13 บ้านไพรบันลา ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

โทร 086-2602977 อาชีพ นักแสดงกันตรึม

ที่มา กันตรึม คือประเพณีศิลปะพื้นบ้านของ จ.สุรินทร์ นายยอมเริ่มเล่นกันตรึมตั้งแต่อายุ 23 ปี ทุกวันก็ยังคงเล่นอยู่เรื่อยๆ แล้วแต่ว่ามีลูกค้ามาจ้างเวลาไหน

ครูสอนกันตรึม ชื่อว่า พ่อบุญทัน การเล่นกันตรึมเป็นการละเล่นแบบเขมร ถ้าเปรียบเทียบกับการเล่นไทยก็เหมือนการเล่นลำตัด เหตุผลที่ชอบเล่นกันตรึมเพราะอยากรักษาประเพณีการเล่นเก่าๆไว้ อยากสืบทอดให้ลูกหลานเล่นด้วย แต่ปัจจุบันยังไม่มีใครมาขอเรียนการเล่นกันตรึม ที่มาเรียนก็จะมีมาเรียนเป็นแดนซ์เซอ (นักเต้น) แต่นักร้อง นักดนตรียังไม่มีการเรียนเลย

ปัจจุบันยังมีการเล่นอีกหลายอย่างนอกจากการเล่นกันตรึม เช่น การเล่นเจรียงเบริน (ภาษาเขมร) การเล่นเจรียงเบรินมีครูที่สอนคือแม่กาดำ วงกันตรึมปัจจุบันที่ยังเล่นอยู่มีชื่อว่า “เทวีชัย กันตรึม” เป็นชื่อที่ครูคนที่สอนเจรียงเบริน เป็นคนตั้งให้ว่า เทวีชัย ส่วนคำว่า กันตรึม ครูบุญทันเป็นคนสอนกันตรึมให้ก็เลยตั้งชื่อออกมาเป็น เทวีชัย กันตรึม

ในการเล่นกันตรึม ประกอบด้วย เครื่องดนตรี ได้แก่ กลอง ซอ เบส กีตาร์ และคีย์บอร์ด

นักร้อง ชาย-หญิง แดนซ์เซอ

วิธีการเล่นกันตรึม

ขั้นตอนแรกให้ทำพิธีไหว้ครู พอทำพิธีไหว้ครูเสร็จก็เริ่มการแสดง โดยเล่นเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในวง มีนักร้องที่เป็นชายและหญิงร้องเพลงคู่กัน ร้องเพลงคู่กันแบบโต้กลอนกันไปกันมา ร้องเหมือนประเภกลำตัด ลักษณะคำร้องบางคำที่ร้องออกไป มีคำหยาบบ้างแล้วก็จะต่อด้วยการโต้ตอบบอกรักกัน

ในการเล่นเจรียงเบริน แคน นักร้อง ชาย-หญิง (1 คู่)

วิธีการเล่นเจรียงเบริน วิธีการเล่นเจรียงเบริน มีคนเล่น 3 คน ได้แก่ หมอแคน 1 คน

นักร้องชาย 1 คน และนักร้องหญิง 1 คน ขั้นตอนแรกก่อนที่จะเล่นเจรียงเบรินต้องทำพิธีขึ้นครู

ก่อนจากนั้นก็เริ่มแสดงการเล่นเจรียงเบริน การเล่นเจรียงเบรินเหมือนการเล่นเพลงโคราช

ถ้าประเทศลาวจะเรียกว่า ลำเรื่องต๋อกลอน คำร้องบางคำบางคำก็จะมีคำหยาบบ้าง

อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีการไหว้ครูกันตรึม กรวยใบตอง 5 ดอก ผ้าขาว 1 ผืน ขนาด 5 ศอก
เงิน 136 บาท เหล้า 2 ขวด น้ำหวาน 2 ขวด ไก่ต้ม 2 ตัว หมากพลู 5 คำ บุหรี่ 1 ซอง
ธูป 5 ดอก เทียน 1 คู่

อุปกรณ์ที่ใช้ในพิธีไหว้ครูเจรียงเบริน

- กรวยใบตอง 5 ดอก
- ผ้าขาว 1 ผืน ขนาด 5 ศอก
- เงิน 20 บาท
- เหล้า 1 ขวด
- น้ำหวาน 1 ขวด
- ไก่ต้ม 1 ตัว
- หมากพลู 5 คำ
- บุหรี่ 1 ซอง
- ธูป 5 ดอก
- เทียน 1 คู่

บทร้องเพลง ชะโอละนาย

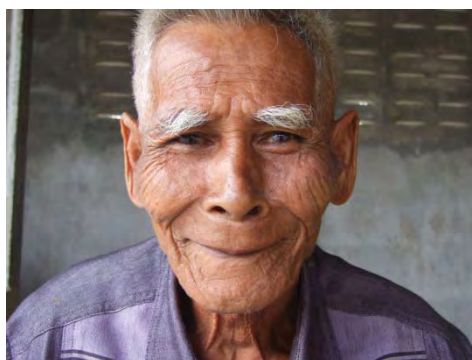
“อำเหย เนียงคำ

เนียงเหย อำเหย เนียงอำ

เปรี๊สปลุกปะด้า

ออยอำจำบอง ชะโอละนาย โอละนาย หน้อยเอ้อย ฯ”

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน หมอเป่าสมุนไพรร

ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ชื่อ นายหึ่ง ขอจสุข เกิด

พ.ศ.2477

ที่อยู่ 50 หมู่ที่ 13 บ้านไพรปันลา ต.สำโรง อ.เมือง จังหวัดสุรินทร์

ที่มา เริ่มแรกเรียนมาจากพระ (เนื่องจากเคยติดตามพระมาก่อน) ตั้งแต่อายุประมาณ 21 ปี เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการรักษาต่างๆ เช่น การรักษาสารพัดพิษงูกัด แมลงกัดต่อย ผีเข้า ปอบเข้า เป็นต้น อยู่กับพระประมาณ 7 ปี พออายุ 25 ปี ก็เริ่มมารักษาผู้ป่วย โดยเริ่มรักษาคนในหมู่บ้านไพรปันลาก่อน จากนั้นก็เริ่มมีคนต่างหมู่บ้าน ต่างจังหวัดเข้ามาปรึกษา โดยใช้สมุนไพรในการรักษา พร้อมกับคาถา และเป่าปัจจุบันนี้มีคนมารักษาทุกวัน จำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากอุปราชธานี โคราช หนองคาย ยังไม่ได้สอนใคร เพราะในหมู่บ้านมีแต่คนกินเหล้า เลยไม่สอนให้ นายหิงอ ยากสอนวิชาต่อไป แต่ลูกหลานส่วนมากกินเหล้า เป็นเคล็ดที่ไม่ให้วิชาแก่คนที่ดื่มเหล้าเพราะจะเกิดอันตรายแก่ผู้นั้น เช่นตาบอด คนที่มาเรียนถ้าบวชมาก่อนจะดี มีพระอยากมาเรียนด้วย แต่สอนไม่ได้เพราะเป็นพระอยู่ ต้องสีกมาก่อนถึงจะสอนได้ การขึ้นครูไม่ได้เรียกร้อง แล้วแต่ว่าเขาจะให้เท่าไร เป็นสิ่งที่อาจารย์สอนมาว่า ห้ามเรียกร้องแล้วแต่เขาจะคิดให้เราเท่าไร

โดนงูกัด สมุนไพรที่ใช้

- เติมจิงฮุย(ภาษา เขมร) - หมากแข้ง - ยาสูบ	}	ใช้ราก (อย่างละ 7 ชิ้น)

วิธีการรักษา นำสมุนไพรทั้ง 3 อย่างมาเคี้ยว เสกคาถา แล้วก็เป่าใส่ ณ แผลบริเวณที่ถูกงูกัดนั้น แผลงสัตว์กัดต่อยก็ใช้วิธีนี้เหมือนกัน

ผีเข้า : ลักษณะอาการ พุดไม่รู้เรื่อง ตาแดง ไม่พุดไม่จา บางคนจะดูซึม

สมุนไพรที่ใช้

- เครือแดง - ต้นกันเฒิม (ภาษาเขมร) - ทะมอรูก (ภาษาเขมร)	}	ใช้ส่วนราก

วิธีการรักษา นำสมุนไพรทั้ง 3 มาฝน หลังจากนั้นนำมาผสมน้ำ เสกคาถาภาษาเขมร จากนั้นให้ผู้ป่วยกินไปเรื่อยๆจนกว่าจะหาย

ปอบเข้า : ลักษณะอาการ น้ำลายฟูมปาก ตาแดง **สมุนไพรที่ใช้**

- เครือแดง - ต้นกันเฒิม (ภาษา เขมร) - ทะมอรูก (ภาษา เขมร)	}	ใช้ส่วนราก

วิธีการรักษา เอาสมุนไพรทั้ง 3 มาต้ม ให้ผู้ป่วยกินไปเรื่อยๆจนกว่าจะหาย

สารพัดพิษ : เป็นผื่น แผลงสัตว์กัดต่อย เช่น แมลงป่อง เป็นต้น

สมุนไพรที่ใช้ เบนกะระนี จันท์แดง จันท์หอม กฤษณา ต้นดอกกรัก

วิธีการรักษา นำสมุนไพรรวมทั้งหมดมาฝนหลังจากนั้นนำมาผสมน้ำ ให้ผู้ป่วยกินเรื่อยๆ จนกว่าจะหาย

หมายเหตุ เคล็ดปฏิบัติ ต้องระวังตัวเวลาไปไหนมาไหน ดูกิจ ไสยศาสตร์ ของเขมร แถวอำเภอสังขะมีเยอะ มนต์ดำถ้าใครโดนต้องเอาเลือดหมาดำมาราด ถ้ามีคนเล่นของใส่ ให้นำไข่ไก่มาถอนออก ให้กินยาให้อาเจียนออก

ยาสั่ง ถ้ากินเหล้า ข้าวปลาอาหารที่เขาเสกไว้ เขาสั่งให้ทำอะไรก็ทำโดยที่เราไม่รู้สึกรู้สัว ใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัว **วิธีแก้ยาสั่งสมุนไพรรวมที่ใช้** สารระแห่น กระชาย น้ำตาลทราย กระสังตุงสูง(ภาษาเขมร)

วิธีการรักษานำสมุนไพรรวมทั้งหมดมาฝน ใส่น้ำให้กิน ครั้งแรก ให้กินแบบธรรมดา

ครั้งที่ 2 ใส่มะนาวและทอง (ภาษาเขมร) นำยางของมันผสมในน้ำที่ต้ม

คาถาป้องกันตัว ท่องก่อนนอน ก่อนเดินทาง ก่อนออกจากบ้าน (มีไว้ป้องกันอันตรายทุกวัน)

คาถาก่อนออกจากบ้าน

พุทธรังมาปิด	ธัมมังมาปิด
สังฆังมาปิด	พระเจ้าแผลงฤทธิ์ อิติปิโส ภควา
พุทธรังแคล้วคลาด	ธัมมังแคล้วคลาด
สังฆังแคล้วคลาด	พระเจ้ายังบาท อิติปิโส ภควา
พุทธรังคลาดแคล้ว	ธัมมังคลาดแคล้ว
สังฆังคลาดแคล้ว	พระเจ้าเกิดแล้ว อิติปิโส ภควา

คาถาเมื่อไปถึงบ้านเขา

พุทโธบังหลัง	พุทธรังบังหน้า
นะ บังซ้าย	โม บังขวา
พุทธ บังหน้า	ธา บังหลัง
พุทธรัง บัง	ธัมมัง บัง
สังฆัง บัง	
ตรีบ ภู เปรอ อัง บัง	เตริยง เเทริยล ตูย
ตรีบ ภู เปรอ อัง บัง	เตริยง เเทริยล ทม
เปรีย เอน เปรีย ปรม ภูเวย มุจุม	อองอัย นินา โอมสะที ะหะ

ภาคผนวก จ

สรุปจำนวนและรายชื่อครุภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ การบันทึกข้อมูลภาคสนาม ถ่ายภาพ และเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินอย่างมีส่วนร่วมโดยบุคลากรของศูนย์ศึกษาศิลปะและธรรมชาติเด็กรักป่าและบุคคลในชุมชน จำนวน 6 คน ได้แก่ 1) นางสาวนรินทร์ การเพียร 2) นางสาวรัตนา ยินดี 3) นางสาวศรัญญา พันธุมาศ 4) นางสาวเบญจรัตน์ ศิริจีระชัย 5) นางสาว แสงสุนีย์ ภูสูง และ 6) นางสาวธนัชพร ศิริจีระชัย สรุปข้อมูลครุภูมิปัญญา จาก 15 บ้าน จำนวน 70 คน ดังนี้

ตาราง สรุปจำนวนและรายชื่อครุภูมิปัญญาชาวบ้าน จำแนกรายละเอียดตามหมู่บ้าน

1. บ้านตะเกียด มีจำนวน 3 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายเสริมศักดิ์ เห็นสุข	เกษตรประณีต
2	นายบุญญาติ มุมเรือนทอง	หมอเป่าสมุนไพร
3	นายเต็ก ขอสสุข	หมอพราหมณ์ หมอเป่ารักษาโรค

2. บ้านทัพกระปือใหม่ มีจำนวน 3 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นางทด แสงมี	เกษตรแบบพอเพียง
2	นางนาก ชงโค	เข้าทรง
3	นาง เกลื่อน แม้นศรี	หมอเป่ากระดูก

3. บ้านกระหม มีจำนวน 4 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายเนตร หึงห้อย	ผลิตภัณฑ์จักสาน
2	นางสังวาล สร้อยดอก	เกษตรอินทรีย์
3	นายพยอง ดวงลายทอง	เกษตรอินทรีย์
4	นายดิบ ฝืนกดี	หมอสุมไพร

4. บ้านกะลันทะ มีจำนวน 3 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายเมื่อย สุกุลทอง	หมอพราหมณ์(งานศพ)
2	นายทองอินทร์ สุกุลทอง	จักสาน
3	นางอ่าง สมควรชัด	ขนมจีน

5. บ้านทัพกระป๋อง มีจำนวน 5 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายผืน ทางดี	หมอยาสมุนไพร
2	นายเรียน บุตรสาลี	หมอยาสมุนไพร
3	นายสิงหา วงแหวน	ภาษาขอม
4	นายสุริยา ทางดี	การผลิตลวดหนาม
5	นายสุภาพ วงแหวน	หมอเป่า

6. บ้านเปรียง มีจำนวน 5 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นาง โบตัน แสนมี	เกษตรอินทรีย์
2	นายสุทัต สร้อยดอก	หมอเป่ารักษาโรค
3	นายปฏิพัทธ์ จำมี	เกษตรอินทรีย์
4	นางวิน สิงคเวหน	หมอเสี่ยงทาย
5	นายเบีย คู่แก้ว	หมอเป่าสมุนไพร

7. บ้านไพรป่นลา มีจำนวน 4 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นางบุญลอม นิยมสวน	ทอผ้า
2	นางเสมียน ภูสูง	(รำมะมวด)
3	นายยอม แยกดวง	การเล่นกันตรึม
4	นายหึง ขอจสุข	หมอเป่าสมุนไพร

8. บ้านสำโรง มีจำนวน 4 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายสุเพียบ โสพา	หมอสมุนไพร
2	นายภิญโญ วัดตรง	เป่าแก้ว
3	นายพลึง วัดตรง	มโหรี
4	นายสง นียมเหมาะ	มโหรี

9. บ้านแสงพันธ์ มีจำนวน 7 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นางสำเลี่ยน นามวัน	เลี้ยงไหม

2	นายยุทธ ภูสูง	เป่าปี่
3	นางย่น สารเพชร	ขนมเนียง
4	นายสวิน จันทีก	เล่นซอ
5	นางแอ๊ด บุญสอน	เพลงกล่อมเด็ก, เลี้ยงไหม
6	นายสมบูรณ์ ผ่องใส	เกษตรอินทรีย์
7	นายสม นิยมเหมาะ	จักสาน

10. บ้านอังกัญ มีจำนวน 2 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นางเสมียน ฐรานุช	การจับเส้น (นวดคลายเส้น)
2	นาย เสือน พัทธานู	หมอเป่า

11. บ้านดีแท้ มีจำนวน 5 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายหม มัชเนตร	หมอสุมไพร
2	นายทรัพย์ สุระสอน	ผลิตภัณฑ์จักสาน
3	นางกรุณจิตต์ งามแสง	เลี้ยงไหม
4	นางสาว นารี ศรีอนุตร	การทำน้ำเต้าหู้และปาต่องโก๋
5	นายเสมย วงแหวน	หมอพราหมณ์

12. บ้านตราด มีจำนวน 5 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นางจิรา สำนักนิตย์	ทอผ้า
2	นางนุช บำรุงไร่	การทำขนมจีน
3	นายदनัย บำรุงไร่	เพาะเห็ดนางฟ้า เห็ดขอนขาว
4	นาย นัทธ อยู่ครบ	หมอพราหมณ์
5	นาย ทอง กองสุข	ผลิตภัณฑ์จักสาน

13. บ้านตะคร้อ มีจำนวน 7 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นาง สมภูมิ นุแรมรัมย์	ทำขนม
2	นาง บุญศรี สารเพชร	ดอกไม้ประดิษฐ์
3	นาย สวน ปรักเจริญ	สานแห
4	นางโสภา แจ่มจันทร์	การทอผ้าไหม(ทอมือ)

5	นายจิน สว่างแจ้ง	ผลิตภัณฑ์จักสาน
6	นางยุพิน สว่างแจ้ง	หมอเป่ารักษาโรค
7	นายสมเนียม ทองหล่อ	ผลิตภัณฑ์จากยางรถยนต์

14. บ้านประสิทธิ์ฐาน มีจำนวน 10 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายอิน ดวงดาว	หมอเป่าพิษ
2	นายเรือง จุกหอม	หมอเป่ารักษาโรคกระดูก
3	นางประนต รัตมี	ทอผ้า
4	นาย ยัวะ แจ่มจันทร์	หมอแคน
5	นาย เปรม ชุ่มดี	หมอทำนาย
6	นางปรีญา นิยมหาญ	อันทวงไหม
7	นางเชาวลิต สมยาร	อันทวงไหม
8	พ่อมุน นิยมกล้า	หมอเป่าสมุนไพร
9	นางแน่นน้อย จาริกดี	เกษตรธรรมชาติ
10	นาย เหลื่อม สมยาร	หมอเป่ารักษาอาการเด็กร้องไห้

15. บ้านใหม่ มีจำนวน 3 คน ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อ – นามสกุล	ภูมิปัญญา
1	นายสุชาติ พุนประโคน	เรือมตรด
2	พ่อเสียม คมคาย	หมอเป่า
3	พ่อเชียว อยู่ปูน	หมอยาสมุนไพร

คำขวัญตำบลสำโรง

รางวัลชนะเลิศตำบลสำโรง

“สำโรงเน้นผักดีศรี	มีกองทุนของเรา
เป่าแกวฟ์มีวดี	หมอพิณมีวดี
สวนหมากนกทาน	จักสานสวยสด
งดงามฟ้าหม	มวยไทยสำแดงเดช
เกษตรอินทรีย์ดีล้ำ	ศูนย์เด็กรักป่า
ศึกษาดีเลิศประเพณี	ประกาศทั่ววัฒนธรรม”

โดย สุนันทา ชาวแก้ว

(รับรางวัล 10 ม.ค. 2553)

ภาคผนวก จ. รายชื่อเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเด็กรักบ้านแสนแสบ พ.ศ. 2554

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ว/ค/ป เกิด	เลข 13 หลัก	ชื่อบิดา - มารดา	ที่อยู่ปัจจุบัน	*หมายเหตุ* เด็กอยู่กับใคร
1	ค.ช.สิริวิมล	29 ธ.ค. 2549	1103500073225	นางสาวศิริ - นายบุญมา	80 ม.5 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
2	ค.ช.อริศดา	14 ต.ค. 2549	1329901430971	นางสาวศิริ - นายสมพล	125 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
3	ค.ช.วราภรณ์	23 มิ.ย. 2550	1328800035499	นางลำพันธ์ - นายสุแทน	50 ม. 13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
4	ค.ช.ไอริน	8 ต.ค. 2550	1328800037459	นางศิริพร - นายธิดิ	148 ม. 3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
5	ค.ช.มัทยา	3 ต.ค. 2550	132990149980	นางสาวภา - นายวันคร	13 ม.13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
6	ค.ช.วรัชชัย	8 พ.ย. 2550	1329901497235	นางพรศรี - นายสมจิต	ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
7	ค.ช.อุทัย	13 ก.ย. 2550	1329901485725	นางดวงเดือน - นายอุดม	95 ม.13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
8	ค.ช.ศิริมนต์	30 ธ.ค. 2550	1329901504461	นางเกษิณี - นายบรรพต	121 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
9	ค.ช.อภิรักษ์	27 พ.ย. 2550	1319901178598	นางสุริรัตน์ - นายพิชัย	65 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
10	ค.ช.อุทัย	13 มิ.ย. 2550	1329901470183	นางสมญา - นายเหลือ	155 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
11	ค.ช.กนกกาญจน์	10 มิ.ย. 2550	1329901470710	นางกิตติศา - นายสาโรจน์	ม.13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
12	ค.ช.อัศพร	11 ก.ค. 2550	1329901474723	นางสมฤดี - นายสมพล	31 ม.13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
13	ค.ช.ทิพวรรณ	1 ต.ค. 2550	1329901479717	นางแสงเดือน - นายณรงค์	69 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
14	ค.ช.ธนภรณ์	24 ต.ค. 2550	1329901488597	นางธิดา - นายพัน	ม.13 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
15	ค.ช.ศรารุ	11 มิ.ย. 2550	1329901470639	นางสนั่น - นายวิพงษ์	36 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	ย่า
16	ค.ช.ศิริภา	8 ก.ค. 2550	1104200587065	นางจันทร์ภา - นายบุญสุข	93 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
17	ค.ช.ณัฐวิภา	9 ก.ค. 2550	1328800035791	นางผ่องศรี - นายสมยศ	26 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
18	ค.ช.ณัฐภูมิ	15 ต.ค. 2550	1329901481975	นายณัฐวุฒิ - น.ส.วิไล	16 ม. 3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
19	ค.ช.นันทนา	20 ต.ค. 2550	1329901492608	นายสุภาพ - นายร้อยเอื้อ	151 ม. 3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
20	ค.ช.ณัฐพล	7 มิ.ย. 2550	1329901469525	นายกิตติศักดิ์ - นางเสรี	23 ม. 8 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
21	ค.ช.ณัฐกร	14 ต.ค. 2551	1329901539248	นางสุพิน - นายบงกช	149 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	ยาย
22	ค.ช.เกียรติศักดิ์	3 มิ.ค. 2551	1329901514172	นางสุปราณี - นายสุศักดิ์	น. ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
23	ค.ช.ธนบูรณ์	19 ก.พ. 2551	1104301096466	นางอัจฉรา - นายสมกิจ	11 ม.3 ม.3 ค.ค.อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ว/ด/ป เกิด	เลข 13 หลัก	ชื่อบิดา - มารดา	ที่อยู่ปัจจุบัน	*หมายเหตุ* เด็กอยู่กับใคร
24	ค.ญ.วิภาวี ภูสูง	20 ต.ค. 2551	1329901539752	นางอุไรรัตน์ - นายสุทิพย์	21 ม.13 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
25	ค.ญ.สุชานาภ ฤทธิณสกุล	22 มี.ค. 2551	1329901517252	นางสุทิศา - นายสุกิจ	39 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
26	ค.ช.อรุณพล สืบสัน	23 มี.ค. 2551	1329901518101	นางเพ็ญ - นายเอกรัตน์	36 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
27	ค.ช.ธนภัทร หมักศรี	22 มี.ค. 2551	1329901517015	นางอัจฉริยาลักษณ์ - นายวุฒิ	149 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
28	ค.ญ.วิจิตร ฮ่องไต้	14 พ.ค. 2551	1329901525026	นางนิตยา	102 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
29	ค.ญ.เกสร เกสรนวล	12 มี.ค. 2551	1328800039931	นางสาวณี - นายสมภพ	67 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	มารดา
30	ค.ญ.นาคาชา ตินยม	28 ก.ค. 2551	1100201965124	นางพัชรภา - นายธีร	43 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
31	ค.ช.พิรพัฒน์ ตั้งคล้าย	12 มี.ก. 2551		นายธนวุฒิ - น.ส.สุทิศา	116 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
32	ค.ญ.กฤษฎาพร อุปถัมภ์	21 ก.ค. 2551	1329931594451	นายไพฑูรย์ - น.ส.จรรยา	82 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
33	ค.ญ.เบญญาภา ทายโสกร	23 ต.ค. 2551	1329901552228	นายสากล - น.ส.ศศิธร	28 ม. 8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
34	ค.ญ.นาคาชา ตินยม	28 ก.ค. 2551	1100201965124	นายธีร - น.ส.พัชรภา	43 ม.8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
35	ค.ช.ธนาวุธ อุฑูร	31 ก.ค. 2551	1329901557610	น.ส.ศศิธร	33 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
36	ค.ญ.วรรณิศา บุญคำเก็ง	8 มี.ย. 2551	1329901471511	นายสาธิต - น.ส.ไอ	152 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
37	ค.ช.สุภาภีพร ถิ่นวิภา	27 เม.ย. 2551	1329901522493	นายสุพร - นางรุทกาน์	19 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตายาย
38	ค.ช.ชนกฤษ ปิยะตะยัง	27 ต.ค. 2551	1329901551582	นายชนพล - เสาวณี	12 ม. 3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
39	ภัทรวรินทร์ ศรีจรรยา	3 ก.ค. 2551	1329901532596	นายสุรัชย์ - นางแพรว	16 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	มารดา - ตายาย
40	ค.ช.ทวิน อุไร	19 ต.ค. 2551	1329907550012	นายสัญญา - นางเคียน	26 ม. 8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
41	ค.ญ.พิชญ์นภัส ศรีปัญญา	19 พ.ย. 2551	1329901530631	นายไพฑูรย์ - นางอภิภา	30 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
42	ค.ญ.ชริตา ทองลอย	28 พ.ย. 2551	1328800043998	นางพริ้ม - นาย	84 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
43	ค.ญ.นันทา บุตรสาดี	8 ต.ค. 2551	1329901538489	นายเสรี - น.ส.รัชนี	144 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
44	ค.ญ.นุชรี สกุลทอง	13 ก.ย. 2551	1329900352977	นายสมชาย - นางนุช	87 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
45	ค.ญ.สุทธิดาญจน์ จันทะเรือง	27 ม.ค. 2552	1409903763632	นายชาวัฒน์ - น.ส.สุกัญญา	19 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
46	ค.ญ.รัตติกาล นียมเหมาะ	27 ต.ค. 2552	1320601361593	นายสุรัชย์ - นางละมุน	31 ม.13 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	ว/ค/ป เกิด	เลข 13 หลัก	ชื่อบิดา - มารดา	ที่อยู่ปัจจุบัน	*หมายเหตุ* เด็กอยู่กับใคร
47	ค.ช.ชาอุทัย เกียนทอง	6 ม.ค. 2552	1329901564030	นายธีรศักดิ์ - นางบัวสร	57 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
48	ค.ช.วีรภัทร นานวัน	27 ม.ค. 2552	1328800044897	นายสมปอง - นางชนนาค	107 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
49	ค.ญ.ปาณิสรา เสรีมัน	13 ก.ค. 2551	1329901510797	นายเกียรติ - นางกัญญา	5-3 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
50	ค.ญ.นิยดา ตีนอม	8 ก.พ. 2551	1329901510797	นายสุเทพ - นางพัชร	32 ม. 3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
51	ค.ญ.ศุภิดรา สะแกมระวา	3 เม.ย. 2551	1329901519182	นายสุเทพ - นางพัชร	15 ม. 3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
52	ค.ญ.ชญาดา คนีดี	22 เม.ย. 2551	1329901522205	นายประพจน์ - นางนวล	44 ม. 8 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
53	ค.ญ.บุษราคัมวงศ์ บุษราคัม	22 พ.ค. 2551	1328800040981	นายสงกรานต์ - นางวาสนา	112 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	ตา - ยาย
54	ค.ญ.มินตรา ทองลอย	20 ม.ค. 2550	1328800033143	นางนันทนา - นายพิรุณ	84 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
55	ค.ญ.ศุวิศาดา น้อมสวน	11 ม.ค. 2552	1328800044684	นายสำเริง - นางสมบัติ	38 ม.5 ต.ตาเือง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา
56	ค.พ.นิจิกร สังข์โสม	4 ธ.ค. 2551	1329400099954	นายณัฐกร - นางกัญญา	231 ม.14 ต.โพนนาตามอ.เมืองปราสาท	บิดา - มารดา
57	ค.ช.ปณิธิชัย มณฑา	2.ธ.ค. 51	1329901522205	นายธีรศักดิ์ - นางบัวสร	3-4 ม.3 ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์	บิดา - มารดา

ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย
การจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
และ สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย พีระยา นาวิน

1. นางสาวทิพจุฑา สุภิมารส	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. นายปยุตต์รัตน์ พิงคานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
3. นายฤช สิงคเสลิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
4. นายเข็มทอง โมราษฎร์	ศูนย์ศึกษาศิลปะและธรรมชาติเด็กรักป่า ตำบลสำโรง
5. นางอารียา โมราษฎร์	ศูนย์ศึกษาศิลปะและธรรมชาติเด็กรักป่า ตำบลสำโรง
6. นางมณฑนา ทัพพันธ์ชัย	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
7. นางสาวรัตนา สวยรูป	นักวิชาการ องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
8. นายประดับ สาคร	ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลสำโรง
9. นายสมบุรณ์ ผ่องใส	ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลสำโรง
10. นายวัชระ สมานสวน	ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลสำโรง
11. นายละเมียด ผ่องใส	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
12. นายสำเภา เพชรมาก	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
13. นายชำนาญ ฝ่องใส	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
14. นางสุนันทา สาคร	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
15. นายสำราญ รักยิ่ง	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
16. นายศิริ อุปถัมภ์	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
17. นายตัน ขมขำ	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
18. นายสมจิตร ภูสูง	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
19. นายบุญเสริม สารเพชร	ครูชาวบ้าน ตำบลสำโรง
20. นางโบทัน แสนมี	ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลสำโรง
21. นางสาวสุนันทา เองสาลี	ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลสำโรง
22. นางชลธิชา อุ่มพิมาย	ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลสำโรง
23. นางสาวฐานิกา ผ่องใส	ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลสำโรง
24. นางสุมาลี อุปถัมภ์	ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลสำโรง
25. นางอุรา ประหยัดชื่อ	ผู้เข้าร่วมโครงการ
26. นายสุพรรณ แยกดวง	ผู้เข้าร่วมโครงการ
27. นายจีระศักดิ์ สิรินทรภูมิ	ผู้เข้าร่วมโครงการ
28. นายดำริห์ ดีนิยม	ผู้เข้าร่วมโครงการ
29. นายก่อ่ง พลวา	ผู้เข้าร่วมโครงการ
30. นายชาติ ยงยิ่งกล้า	ผู้เข้าร่วมโครงการ

เอกสารประกอบการบรรยาย

เตรียมการศึกษาดูงาน การจัดการศึกษาปฐมวัย
โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
และ สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย พิระยา นาวิน
ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ 16 – ศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2553

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิमारส
โปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
25 พฤศจิกายน 2553

สารบัญ

หน้า

1. โครงการวิจัย เรื่อง การนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน มาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดู เด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์.....	1
2. การปรับใช้ความรู้จากงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ตามแนวทฤษฎีการสร้างพลัง ภูมิปัญญาชาวบ้าน.....	5
3. ข้อค้นพบจากงานวิจัย: วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์.....	6
ภาพ วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่สัมพันธ์กับฤดูกาลต่างๆ.....	7
ตารางสรุปวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย จำแนกตามกรอบวัฒนธรรมเชิงปฏิบัติการ.....	8
ตารางสรุปวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย จำแนกตามเนื้อหา.....	9
4. ประเด็นในการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	9
5. (ร่าง) กิจกรรม ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ 16 – ศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2553.....	10
6. ข้อมูลสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	11
โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.....	11
สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย พิระยา นาวัน ศูนย์อยุธยา.....	14
7. แผนที่แสดงสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	20

ชื่อโครงการวิจัย : การนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ (The Implantation of the Local Wisdom Empowerment Theory in Development of Northern-Khmer Child Rearing Cultural Transmission Process Practicing in Community Learning Resource and Child Care Center of Muang Surin Samrong Subdistrict Administrative Organization)

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การถ่ายทอดวัฒนธรรมถือว่าเป็นพลังขับเคลื่อนทางวัฒนธรรม เป็นฐานแห่งการจัดการศึกษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นความรู้ ความสามารถและทักษะที่สำคัญมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการสานต่อเพื่อการดำรงอยู่ของชุมชน การถ่ายทอดและการสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งนั้น เกิดขึ้นในครอบครัวและชุมชนมากกว่าในโรงเรียน เพราะชีวิตในครอบครัวและชุมชนมีลักษณะเป็นธรรมชาติ เป็นจริงและเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้เรียนรู้ ซึมซับรับเอาได้มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาในหนังสือ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2537) กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตตลอดเวลา จึงมีความสำคัญยิ่งต่อการสืบทอดวัฒนธรรมตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเฉพาะบทบาทของบิดามารดาและวงศาคณาญาติที่มีต่อการเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนบุตรหลาน กระบวนการถ่ายทอดทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถจะศึกษาได้จากแหล่งความรู้ ผู้ถ่ายทอด วิธีการถ่ายทอด การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการถ่ายทอด การศึกษากับวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเนื้อหาของวัฒนธรรม คือ การพัฒนา โดยเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนา คือ การพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อสร้างทรัพยากรบุคคล ที่สั่งสมและฝึกฝนให้เกิดภูมิปัญญาของชาติต่อเนื่องกันไปในวิถีของสังคม

จากการที่ผู้วิจัยค้นพบองค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย และแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมฯ โดยใช้การวิจัย 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ใช้กระบวนการวิจัยเชิงมานุษยวิทยา เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ระยะที่ 2 ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยระยะที่ 1 ได้องค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) จุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดวิธีการดูแลเด็ก ด้วยความรักและทะนุถนอม 2) องค์ความรู้ เนื้อหาวัฒนธรรมทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ ได้แก่ 2.1) องค์ความรู้ด้านขั้นตอนและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธี 2.2) องค์ความรู้ด้านคติและความเชื่อ 3) คุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด ได้แก่ การเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในองค์ความรู้และเนื้อหาวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้นำทางธรรมชาติของชุมชน ส่วนคุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด มีทั้งการถ่ายทอดให้ลูกหลานภายในครอบครัวและถ่ายทอด ให้คนอื่นในชุมชนที่มีความ

สนใจเรียนรู้ 4) วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอด มีลักษณะเป็นมุขปาฐะ การแสดงวิธีการให้ผู้เรียนจดจำ การทดลองทำด้วยตนเอง การให้เลียนแบบจากผู้ถ่ายทอดและการให้เรียนรู้แบบครูพักลักจำ ส่วนสื่อที่ใช้ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรมและสื่อวัสดุ 5) การประเมินผลกระบวนการถ่ายทอด เป็นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการด้วยการสังเกตและให้คำแนะนำ

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ได้แนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ องค์ประกอบของการสร้างพลัง ได้แก่ แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐาน และ ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยมีขั้นตอนการสร้างพลัง ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม 2) การระบุความต้องการของชุมชน 3) การสร้างพลังผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชน 4) การสร้างหน่วยการเรียนรู้ 5) การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ 6) การสะท้อนความคิด และการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ และ 7) การถอดประสบการณ์การเรียนรู้ และประเมินผลการสร้างพลัง

ข้อสังเกตจากงานวิจัยในประเด็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ผ่านกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดู ระบุไว้ว่า การศึกษาพัฒนาการด้านความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและชุมชนของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการศึกษาถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็กที่เกิดจากประสบการณ์และการหล่อหลอมทางสังคมและวัฒนธรรมรอบตัว ระดับของพัฒนาการด้านความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาไปเป็นมโนภาพแห่งตนของเด็กและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งช่วงอายุของเด็กที่เหมาะสมในการศึกษา ควรจัดสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล (อายุ 4-6 ปี) แต่ด้วยรูปแบบของกระบวนการวิจัยที่ผู้วิจัยต้องนำเด็กออกจากโรงเรียนในระบบเพื่อผ่านกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมฯ ในชุมชนตามแนวการจัดการศึกษาทางเลือก ทำให้มีข้อพึงระวังและข้อห่วงใยจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 7 ปี ซึ่งกำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาต่อยอดจากข้อค้นพบดังกล่าว โดยการนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยมาศึกษาในบริบทที่แตกต่างออกไป และนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น คือ เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-5 ปี ที่อยู่ในชุมชนและกำลังศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยทำงานร่วมกับผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งได้แก่นักวิชาการ นักพัฒนา ครูภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้ปกครอง ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทฤษฎีสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถปรับใช้ได้เหมาะสมกับหลายบริบท ให้สามารถนำไปใช้เป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งตรงตามความต้องการของชุมชนในการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้นอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย อันเป็นปัจจัยสำคัญไปสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาตามแนวเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based economy) และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสถานศึกษาตลอดจนสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกแห่ง ต่างมีภารกิจในการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตนเอง ผลการวิจัยนี้ จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย นำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ในมิติของวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูปฐมวัยชุมชนเขมรถิ่นไทยและองค์ความรู้ในการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน มาพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของชุมชนเขมรถิ่นไทย ในด้านองค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอด และศึกษาเนื้อหาการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

การนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขั้นตอนการสร้างพลัง ซึ่งประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม 2) การระบุความต้องการของชุมชน 3) การสร้างพลังผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชน 4) การสร้างหน่วยการเรียนรู้ 5) การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ 6) การสะท้อนความคิด และการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ และ 7) การถอดประสบการณ์การเรียนรู้ และประเมินผลการสร้างพลัง

2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในการนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้หรือการเรียนรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยตามแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำไปเป็นต้นแบบในการวิจัยหรือการปฏิบัติต่อยอดของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานอื่น

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action research: PAR) แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ (ระยะละ 1 ปี) แต่ละระยะ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนและการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผนแบบมีส่วนร่วม และ ขั้นตอนที่ 3 การสังเกต สะท้อนภาพ และการถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม แล้วจึงสรุปและเขียนรายงานการวิจัย

4. แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ

เดือน	กิจกรรมการวิจัย
เมษายน – พฤษภาคม 52	กิจกรรมที่ 1 ศึกษาบริบทของแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและบริบทของชุมชน ● ศึกษาข้อมูลบริบท สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย เข้าสู่พื้นที่เป้าหมายและเก็บรวบรวมข้อมูล
มิถุนายน - สิงหาคม 52	กิจกรรมที่ 2 การวางแผนและการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ● ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยและชุมชน ● จัดสนทนากลุ่ม ระบุกลุ่มสร้างพลัง และกลุ่มได้รับการสร้างพลัง กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสร้างพลัง วางแผนการปฏิบัติงานและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม
กันยายน – ธันวาคม 52	กิจกรรมที่ 3 การปฏิบัติตามแผนแบบมีส่วนร่วม ● พัฒนางค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เขมรถิ่นไทย ตามแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชน
มกราคม 53	กิจกรรมที่ 4 การสังเกต สะท้อนภาพ และการถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม ● จัดกิจกรรมคืนข้อมูล เพื่อสะท้อนความคิด สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ถอดประสบการณ์การเรียนรู้ และตรวจสอบยืนยันข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้อง
กุมภาพันธ์ 53	กิจกรรมที่ 5 การสรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 ● สรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 เสนอที่ปรึกษางานวิจัย รายงานความก้าวหน้าของโครงการ
มีนาคม – เมษายน 53	กิจกรรมที่ 6 ศึกษาบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ● ศึกษาข้อมูลบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เข้าสู่พื้นที่เป้าหมายและเก็บรวบรวมข้อมูล
พฤษภาคม – มิถุนายน 53	กิจกรรมที่ 7 การวางแผนและการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ● นำเสนอข้อมูลจากงานวิจัย ระยะที่ 1 ● ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและความต้องการของบุคคลในชุมชน ● จัดสนทนากลุ่ม ระบุกลุ่มสร้างพลัง และกลุ่มได้รับการสร้างพลัง กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสร้างพลัง วางแผนการปฏิบัติงานและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม
กรกฎาคม – ตุลาคม 53	กิจกรรมที่ 8 การปฏิบัติตามแผนแบบมีส่วนร่วม ● พัฒนางค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เขมรถิ่นไทย ตามแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
พฤศจิกายน 53	กิจกรรมที่ 9 การสังเกต สะท้อนภาพ และการถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม ● จัดกิจกรรมคืนข้อมูล เพื่อสะท้อนความคิด สนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ถอดประสบการณ์การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และตรวจสอบยืนยันข้อมูล
ธันวาคม 53	กิจกรรมที่ 10 การสรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล และการถอดบทเรียน ● สรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 และเสนอที่ปรึกษางานวิจัย ● จัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์และสร้างข้อสรุปชั่วคราวขึ้น นำมาถอดบทเรียนร่วมกันกับผู้เข้าร่วมวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง ● ทบทวน ความต้องการ จุดมุ่งหมายในการพัฒนา ฯลฯ เพื่อประเมินกระบวนการสร้างพลัง
มกราคม 54	กิจกรรมที่ 11 สรุปผล และรายงานการวิจัย
กุมภาพันธ์ 54	กิจกรรมที่ 12 การเผยแพร่ผลงานวิจัย

การปรับใช้ความรู้จากงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ตามแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

1. แนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมฯ ประกอบด้วย องค์ประกอบของการสร้างพลังและขั้นตอนการสร้างพลัง

1) องค์ประกอบของการสร้างพลัง ได้แก่ แนวคิดและหลักการ วัตถุประสงค์ ความรู้พื้นฐาน และ ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้าน

2) ขั้นตอนการสร้างพลัง มีดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- 2) การระบุความต้องการของชุมชน
- 3) การสร้างพลังผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ของชุมชน
- 4) การสร้างหน่วยการเรียนรู้ หรือสื่อต้นแบบ
- 5) การทดลองใช้หน่วยการเรียนรู้ หรือสื่อต้นแบบ
- 6) การสะท้อนความคิด และการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้
- และ 7) การถอดประสบการณ์การเรียนรู้ และประเมินผลการสร้างพลัง

2. กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย

2.1 วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทยจำแนกตามขอบเขตเนื้อหาการอบรมเลี้ยงดูเด็ก (ศึกษาจากตารางสรุป)

2.2 องค์ประกอบของกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) จุดมุ่งหมาย เพื่อถ่ายทอดวิธีการดูแลเด็ก ด้วยความรักและทะนุถนอม
- 2) องค์ความรู้ เนื้อหาวัฒนธรรมทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านวัตถุ ได้แก่ 2.1) ขั้นตอนและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธี 2.2) คติและความเชื่อ

3) คุณลักษณะของผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด

คุณลักษณะของผู้ถ่ายทอด ได้แก่ การเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญในองค์ความรู้และเนื้อหาวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้นำทางธรรมชาติของชุมชน คุณลักษณะของผู้รับการถ่ายทอด ได้แก่ การเป็นสมาชิก (ลูก-หลาน) ภายในครอบครัว และสมาชิกในชุมชนที่มีความสนใจเรียนรู้เนื้อหาวัฒนธรรมนั้น

4) วิธีการและสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอด

วิธีการในการถ่ายทอด มีลักษณะเป็นมุขปาฐะ (การบอกเล่า) การแสดงวิธีการให้ผู้เรียนจดจำ การทดลองทำด้วยตนเอง การให้เลียนแบบจากผู้ถ่ายทอดและการให้เรียนรู้แบบครูพักลักจำ ส่วนสื่อที่ใช้ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรมและสื่อวัสดุ

5) การประเมินผลกระบวนการถ่ายทอด เป็นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการด้วยการสังเกตและให้คำแนะนำ

ข้อค้นพบจากงานวิจัย

วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูลประเพณีของชุมชนเขมรถิ่นไทย ตำบลสำโรง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามฤดูกาลและประเพณีสิบสองเดือน มีดังนี้

ฤดูร้อน (แคกเตา)

เดือนมีนาคม (แคปะกุน)	ประเพณีทำบุญ งานมงคลต่าง ๆ (บ็อนมิ่งกวลต่าง ๆ)
เดือนเมษายน (แคแจ๊ด)	ประเพณีบุญสงกรานต์ (บ็อนแคแจ๊ด)
เดือนพฤษภาคม (แคปะซา)	ประเพณีบุญวันวิสาขบูชา (บ็อนงวิสาขบูชา)
เดือนมิถุนายน (แคจี้)	ประเพณีบุญบูชาอารักษ์ (บ็อนแซนกะตวมเนียะตา)

ฤดูฝน (แคพลีญ)

เดือนกรกฎาคม (แคอะชาด)	ประเพณีบุญเข้าพรรษา (บ็อนโจลพันชา)
เดือนสิงหาคม (แคชราป)	ประเพณีการถือศีลช่วงเข้าพรรษา (กันซง)
เดือนกันยายน (แคพอระบ็อด หรือ แคเบ็น)	ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษ (แซนโดนตา)
เดือนตุลาคม (แคอะโซดย์ หรือ แคจะเน็ง)	ประเพณีบุญออกพรรษา (บ็อนแจ็งพันชา)

ฤดูหนาว (แคเรเจีย)

เดือนพฤศจิกายน (แคกระเตอะ หรือ แคกะเด็ก)	ประเพณีบุญจัน (บ็อนกันเท็น)
เดือนธันวาคม (แคเมียกตุง)	ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว (ร้าวพะเยีย จโรดชรีอ)
เดือนมกราคม (แคเมียก หรือ แคเบะฮ)	ประเพณีเทศน์มหาชาติ (ตีมหาเจียด)
และ ประเพณีทำบุญข้าว (เทอบ็อนชรีอ)	
เดือนกุมภาพันธ์ (แคเมียกทม)	ประเพณีบุญวันมาฆบูชา (บ็อนงมาฆบูชา) พิธีมอมีวด

ภาพที่ 1 วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่สัมพันธ์กับฤดูกาลต่างๆ

ตาราง สรุปวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย จำแนกตามกรอบ
วัฒนธรรมเชิงปฏิบัติการ

วัฒนธรรมด้านจิตใจ (ความคิด คติ ความเชื่อ)	วัฒนธรรมด้านสังคม (ระเบียบแบบแผน กิจกรรม อาชีพ)	วัฒนธรรมด้านวัตถุ (สิ่งประดิษฐ์ที่ประณีต)
1. คติ ความเชื่อ ค่านิยม ที่สอดแทรกในพิธีกรรมต่าง ๆ จำแนกตามประเภทของประเพณี คือ ประเพณีของบุคคล: รับขวัญเด็กแรกเกิด (จวมกันเนต) ไหว้ครู (จวมครู) ประเพณีของชุมชน: ไหว้ผีบรรพบุรุษหรือวันสารทเขมร (แซนโดนตา) ประเพณีท้องถิ่น: ประเพณี ทำขวัญข้าว (เทอบ็อนซร็อว) 2. คำสอน มุขปาฐะ และวิธีการ ปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีผลมา จากค่านิยมและความเชื่อ	1. ภูมิปัญญาชาวบ้านในวิถีชีวิต องค์ความรู้จากอาชีพที่ใช้ ทรัพยากรจากป่าชุมชน การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย การทำขนมพื้นบ้าน 2. ภูมิปัญญาภาษาถิ่น: ภาษาเขมรถิ่นไทย เพลงกล่อมลูก นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต คำสอน 3. ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน: การละเล่นรำสาก (เรียมอันเร) รำตรุษ (เรียมตรัต) การเล่นว่าว การเล่นป็นกำพลัวะ	1.อาหารจากป่าตามฤดูกาล อาหารพื้นบ้านและขนมพื้นบ้าน ในงานประเพณีของบุคคล งานประเพณีของชุมชน และ งานประเพณีท้องถิ่น 2.ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและ เทคโนโลยีชาวบ้าน: การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย การทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ 3. ของเล่นพื้นบ้าน เช่น ว่าวตุ้ยตุ้ย ปืนกำพลัวะ

ตาราง สรุปวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย จำแนกตามเนื้อหา

วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เขมรถิ่นไทยชุมชนปรีythม	ความสอดคล้องกับรายละเอียดของวัฒนธรรมแต่ละด้าน		
	ด้านจิตใจ	ด้านสังคม	ด้านวัตถุ
1. ประเพณีส่วนบุคคล: รับขวัญเด็กแรกเกิด (จวมกันเนต) ไหว้ครู (จวมครู)	✓	✓	✓
2. ประเพณีของชุมชน: วันสงกรานต์ (บ็อน แคแจ๊ด) ไหว้ผีบรรพบุรุษ (แซนโดนตา)	✓	✓	✓
3. ประเพณีท้องถิ่น: ทำขวัญข้าว (เทอบ็อนซร็อว)	✓	✓	✓
4. คำสอน มุขปาฐะ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรม เลี้ยงดูเด็ก วิธีการปฏิบัติของผู้เลี้ยงดูเด็ก	✓	✓	
5. ภูมิปัญญา / องค์ความรู้ในอาชีพ: อาชีพที่ใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชน การปลูกหม่อน การเลี้ยงไหม การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย การทำขนมพื้นบ้าน		✓	

ตาราง สรุปวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย จำแนกตามเนื้อหา (ต่อ)

วัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เขมรถิ่นไทยชุมชนปรีดิ์ทม	ความสอดคล้องกับรายละเอียดของวัฒนธรรมแต่ละด้าน		
	ด้านจิตใจ	ด้านสังคม	ด้านวัตถุ
6. ภูมิปัญญาภาษาถิ่น: ภาษาเขมรถิ่นไทย เพลงกล่อมลูก สุภาษิต คำสอน	✓	✓	
7. ศิลปะการเล่นพื้นบ้าน:รำสาก (เรียมอันเร) รำตรุษ (เรียมตรัด)		✓	✓
8. อาหารจากป่าตามฤดูกาล อาหารพื้นบ้าน และขนมพื้นบ้านในงานประเพณีของบุคคล ชุมชนและท้องถิ่น			✓
9. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและเทคโนโลยี ชาวบ้าน: การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย การทำผ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ			✓
10. ของเล่นพื้นบ้าน: ว้าวดุยดูย ปืนกำพลั่ว			✓

ประเด็นในการศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของสถานศึกษา
2. หลักสูตรสถานศึกษา (ถ้ามี) ศึกษานโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา
3. หลักสูตรและการสอน ศึกษาจากกระบวนการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์ ของเล่น รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร/กิจกรรมพิเศษ ฯลฯ
4. การจัดห้องเรียน ศึกษาและสังเกตสภาพการจัดศูนย์การเรียนรู้ (มุมประสบการณ์) การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความพร้อมพร้อมและปลอดภัย การจัดแสดงผลงานของเด็ก การจัดป้ายนิเทศหรือสื่ออื่นๆ เพื่อให้ความรู้ผู้ปกครอง
5. ศึกษา สังเกต (อาจใช้วิธีสอบถาม-สัมภาษณ์) วิธีการทำงานเพื่อประสานสัมพันธ์ / การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน

(ร่าง) กิจกรรม ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ระหว่างวันพฤหัสบดีที่ 16 – ศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2553

วันพฤหัสบดีที่ 16 ธันวาคม 2553

วันที่ 1

- 7.00 น. ออกเดินทาง จากบ้านถนน ตำบลสำโรง อำเภอมะนัง จังหวัดสุรินทร์
(รถตู้ 2 คัน และรถยนต์ส่วนบุคคล 2 คัน)
- 12.00 น. ถึงอำเภอมะนัง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา / รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. เข้าที่พัก ศูนย์ฝึกปฏิบัติวิชาชีพธุรกิจ (อาคารสวนหลวง)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (www.Suanluanghotel.com)
- 14.00 น. เข้าชมศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยา (สถาบันอยุธยาศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (<http://www.ayutthayastudy.org/>)
- 15.00 น. ให้อำเภอ วัดพนัญเชิง / วัดใหญ่ชัยมงคล ฯลฯ
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น / พักผ่อน

วันศุกร์ที่ 17 ธันวาคม 2553

วันที่ 2

- 7.00 น. ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนสาธิตปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- 9.00 น. ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพระยานาวิน
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. เข้าชมพระราชวังบางปะอิน
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น / กลับที่พัก / พักผ่อน

วันเสาร์ที่ 18 ธันวาคม 2553

วันที่ 3

- 7.00 น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา / หรือ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. ออกเดินทางกลับ
- 18.00 น. กลับถึงบ้าน จังหวัดสุรินทร์ โดยสวัสดิภาพ

หมายเหตุ สถานที่แวะเยี่ยมชม เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

ข้อมูลสถานที่ศึกษาดูงานการจัดการศึกษาปฐมวัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. โรงเรียนสาธิตปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Website: <http://pre.aru.ac.th>

จุดเด่น/จุดเน้น (แนวคิดในการจัดการศึกษา)

โรงเรียนสาธิตปฐมวัยจัดหลักสูตรแบบผสมผสาน ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพเป็นไปโดยธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยมีจุดเน้นด้านภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์

ความสนใจใฝ่รู้และได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นอยุธยา

โรงเรียนสาธิตปฐมวัยจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงการและการสอนแบบภาษาธรรมชาติ

หลักสูตร

โรงเรียนสาธิตปฐมวัยจัดหลักสูตรแบบผสมผสาน ยึดเด็กเป็นสำคัญ โดยพัฒนาเด็กเต็มตามศักยภาพเป็นไปโดยธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาโดยมีจุดเน้นด้านภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความคิดสร้างสรรค์ ความสนใจใฝ่รู้และได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นอยุธยา

การจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนสาธิตปฐมวัย จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การสอนแบบโครงการและการสอนแบบภาษาธรรมชาติ

การสอนแบบโครงการ (Project Approach)

หลักการของโครงการ คือ การสืบค้นหาข้อมูลอย่างลึกตามหัวเรื่องที่เด็กสนใจควรให้การเรียนรู้โดยปกติการสืบค้นจะทำโดยเด็กกลุ่มเล็ก ๆ ที่อยู่ในชั้นเรียน หรือเด็กทั้งชั้นร่วมกันหรือบางโอกาสอาจเป็นเพียงเด็กคนเดียวคนหนึ่งเท่านั้น จุดเด่นของ โครงการคือความพยายามที่จะค้นหาคำตอบจากคำถามที่เกี่ยวกับหัวเรื่อง ไม่ว่าคำถามนั้นจะมาจากเด็ก จากครูหรือ จากเด็กและครูร่วมกันก็ตาม จุดประสงค์ของโครงการ คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับหัวเรื่อง มากกว่าการเสาะแสวงหาคำตอบ ถูกต้องเพื่อตอบคำถามที่ครูเป็นผู้ถามกระบวนการ แบ่งได้ 5 ขั้นตอน

1. การอภิปรายกลุ่มในงานโครงการ ครูสามารถแนะนำการเรียนรู้ให้เด็ก และช่วยให้เด็กแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนทำกับเพื่อน
2. การศึกษานอกสถานที่สำหรับเด็กปฐมวัยไม่จำเป็นต้องเสียเงินเป็นจำนวนมาก

เพื่อพาเด็กไปยังสถานที่ไกล ๆ ประสบการณ์ในระยะแรกครูอาจพาไปทัศนศึกษานอกห้องเรียน เรียนรู้สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณโรงเรียน เช่น ร้านค้าถนนหนทาง ป้ายสัญญาณ งานบริการต่าง ๆ ฯลฯ จะช่วยให้เด็กเข้าใจโลกที่แวดล้อมมีโอกาสพบปะกับบุคคลที่มี ความรู้เชี่ยวชาญ ในหัวเรื่องที่เด็กสนใจ ซึ่งถือเป็นประสบการณ์เรียนรู้ขั้นแรกของงานศึกษาค้นคว้า

3. การนำเสนอประสบการณ์เดิมเด็กสามารถที่จะทบทวนประสบการณ์เดิมในหัวเรื่องที่ตนสนใจมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกับเพื่อน รวมทั้งแสดงคำถาม ที่ต้องการสืบค้นในหัวเรื่องนั้น

4. การสืบค้น งานโครงการเปิดกว้างให้ใช้แหล่งค้นคว้าข้อมูลอย่างหลากหลายตาม หัวเรื่องที่สนใจ

5. การจัดแสดง การจัดแสดงทำได้หลายรูปแบบ อาจใช้ฝาผนังหรือป้ายจัดแสดงงาน ของเด็ก เป็นการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นแก่เพื่อนในชั้น

ระยะดำเนินโครงการ

ระยะที่ 1 ระยะทบทวนความรู้ความสนใจของเด็ก

- 1.เลือกหัวเรื่องที่เกี่ยวกับประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ทุกวัน
- 2.ทักษะพื้นฐานทางการรู้หนังสือและจำนวน ควรถูกบูรณาการอยู่ในหัวเรื่องที่ทำโครงการ รวมทั้งวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษา
- 3.หัวเรื่องที่เลือกควรใช้เวลาทำโครงการ ได้อย่างน้อย 1 สัปดาห์และเหมาะที่จะทำการสำรวจ ค้นคว้า

ระยะที่ 2 ให้โอกาสเด็กค้นคว้า และมีประสบการณ์ใหม่เป็นงานในภาคสนาม ประกอบด้วย การสืบ ค้นตามแหล่งข้อมูล ต่าง ๆ ระยะนี้ถือเป็น หัวใจของโครงการ

ระยะที่ 3 ประเมิน สะท้อนกลับ และแลกเปลี่ยนโครงการ เป็นระยะสรุปเหตุการณ์ รวมถึงการเตรียมการเสนอ รายงานและผลที่ได้ในรูปของการจัดแสดง การค้นพบ และจัดทำสิ่งต่าง ๆ สนทนา เล่นบทบาทสมมติ หรือจัดนำ ชมสิ่งที่ได้จากการก่อสร้างครูจะจัดให้เด็กได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเรียนรู้กับผู้อื่น

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language Approach) แนวการสอนภาษาแบบ

ธรรมชาติตั้งอยู่บนแนวคิด (Moss and Noden, eds., 1994) ดังนี้

- 1.ภาษาของเด็กเป็นพื้นฐานในการสอนภาษาให้แก่เด็ก
- 2.ภาษาที่สอนเป็นภาษาที่ใช้สำหรับการสื่อสาร
- 3.หัวใจของภาษา คือ ความหมาย
- 4.การอ่าน เขียน พูด และฟัง เป็นสิ่งที่ต้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- 5.การเขียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการรู้หนังสือ
- 6.กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้หนังสือจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมายจริง ๆ

แนวคิดของกูดแมน (Goodman อ้างถึงใน พรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เก้าธรรมสาร, 2534) กล่าวถึง การสอนภาษาธรรมชาติ ดังนี้

1.ภาษาที่ใช้สอนต้องมีความหมายที่สมบูรณ์ (Bolton, Poollock, Scarffe and Snowbll, 1991; Kucer, 1991) มีใจความครบถ้วนและในความสัมพันธ์ของการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

2.เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์ที่เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดในการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ในสถานการณ์ที่หลากหลาย (Bolton, Green, Poollock, Scarffe and Snowbll, 1991; Daniel ,1988) กิจกรรมภาษา ควรเริ่มจากภาษาพูดเพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายก่อนที่จะใช้ภาษาเขียน (บุษบง ตันติวงศ์ , 2538)

3.การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในการเรียนทุกวิชา

4.การสอนภาษาควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมภาษาที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง (Shapiro and Doiron, 1987; Morrow, 1989)

5.การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูควรมองข้อผิดพลาดของเด็กว่า คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น(Shapiro and Doiron, 1987)

หลักการในการอ่านและเขียนตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ของสตรีคแลนด์และมอร์โรว์ กล่าวว่า

1.เด็กสามารถอ่านและเขียนอย่างมีความหมาย โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ

2.เด็กเริ่มอ่านและเขียนอย่างเป็นธรรมชาติ เมื่อเด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีภาษาเขียน เช่น สลาก บ้ายคำแนะนำต่าง ๆ ฯลฯ และเห็นแบบอย่างการอ่านและการเขียนของผู้ใหญ่

3.เด็กเรียนรู้การอ่านได้ดีที่สุด เมื่อพบว่าการอ่านมีประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเด็กเอง

4.เด็กสามารถใช้รูปแบบภาษาเขียนที่สมบูรณ์ เมื่อเด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาในสถานการณ์ที่หลากหลาย และจะต้องได้ฟังการอ่าน โครงกลอน คำคล้องจอง นิทาน ฯลฯ

จากแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการสอนภาษาแบบธรรมชาติ สรุปได้ว่า เด็กเรียนรู้ภาษาได้ด้วยตนเองตามธรรมชาติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความสมบูรณ์จากประสบการณ์จริงในสิ่งแวดล้อมและการได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเด็กจะสะสมประสบการณ์ทางภาษาไว้เป็นข้อมูลสำหรับใช้ต่อไป

2. สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพีระยานาวัน ศูนย์อยุธยา

Website: <http://www.pirayanavin.com/Ayutaya.html>

จุดเด่น/จุดเน้น (แนวคิดในการจัดการศึกษา)

สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพีระยานาวัน ศูนย์อยุธยา นอกจากจะเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนแล้ว ยังเป็นศูนย์ที่นำรูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรี มาสอนและพัฒนาเด็กด้วย รวมทั้งมีนักศึกษาจากโครงการแลกเปลี่ยนศึกษาดูงานจากประเทศเดนมาร์กมาอบรมและศึกษาดูงานในทุกๆ ปี

ปัจจุบันสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพีระยานาวัน ศูนย์อยุธยา เปิดทำการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กจำนวน 4 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 210 คน เป็นนักเรียนชาย 100 คน และนักเรียนหญิง 110 คน

ทฤษฎีและแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก “พีระยา นาวัน”

ทฤษฎีและแนวทางที่เป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็ก ได้แก่

1. หลักธรรมชาติตามที่พระพุทธเจ้าค้นพบ เช่น พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4
2. MEET APPROACH
3. สรรพวิทยาการเพื่อการพัฒนาเด็ก (ทฤษฎีรวมมิตร)

PIERRE Maternity and Child Welfare Foundation

PIRANAVIN SCHOOL

หน้าหลัก
แม่หมอ
ทฤษฎีเด็ก
ติดต่อเรา
เว็บบอร์ด
การบริจาค
ดาวโหลด

www.pirayanavin.com

- ศูนย์ผลิตของเล่น
- ศูนย์ผลิตสื่อการสอน
- ศูนย์ผลิตเทปจากผ้า
- ศูนย์กิจกรรม
- ศูนย์อบรมและแลกเปลี่ยน
- ศูนย์วัฒนธรรม
- บุคลากรพี่เลี้ยง นาวิน
- ศูนย์อำนวยความสะดวก
- ฝ่ายประกันศึกษา
- ฝ่ายอนุบาล
- ศูนย์ปฐมวัยพี่เลี้ยง นาวิน
- ศูนย์บูรณาการ
- VDO เกี่ยวกับเรา
- แบบทดสอบ - เกมส์

PIRANAVIN - AYUDTHAYA

แพทย์หญิง ดร.กุนเพียร เวงพูล

ประธานกรรมการบริหารพิระยานุเคราะห์มูลนิธิ

พ.ท. 2481-2527

สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพิระยานาวิน ศูนย์อยุธยา

Welcome

เกี่ยวกับศูนย์อยุธยา

เลขาธิการและคณะนักศึกษาเดนมาร์ก
เยี่ยมชม ศูนย์อยุธยา
วันที่ 8 กรกฎาคม 2553

ประมวลภาพกิจกรรม
ทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา
3 ตุลาคม 2553

NEW

แต่เดิมได้จัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนวัดป่าโค เมื่อปีพุทธศักราช 2532 โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2535 องค์การยูนิเซฟได้ยุติความช่วยเหลือ ทำให้เป็นภาระ กับทางวัดในเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ท่านเจ้าอาวาสวัดป่าโค และ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเทศบาลวัดป่าโคได้เสนอ เรื่องขอความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน ประธานกรรมการบริหารพิระยานุเคราะห์ มูลนิธิ ซึ่งหลังจากนั้นท่านประธานฯ ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 และได้เข้ามามีสาร เจ้าอาวาส วัดป่าโค พบกับอาจารย์ใหญ่ และผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วได้พิจารณา เห็นสมควรให้การสนับสนุน เพื่อประโยชน์ของเด็ก และครอบครัวที่ด้อยโอกาส โดยได้เปิดทำการ เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2541 และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 ซึ่งเปิดรับเด็กเข้าทำการเลี้ยงดูและพัฒนา เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย พิระยานาวิน ศูนย์อยุธยา นอกจากจะเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนแล้ว ยังเป็นศูนย์ที่นำรูปแบบการสอน **แบบมอนเตสซอรี่** มาสอนและพัฒนาเด็กด้วย รวมทั้งมีนักศึกษาจากโครงการแลกเปลี่ยน ศึกษาดูงาน

จากประเทศเดนมาร์กมาอบรมและศึกษาดูงานในทุกๆ ปี ปัจจุบันสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยพิระยานาวิน เปิดทำการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก จำนวน 4 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 210 คน เป็นนักเรียนชาย 100 คน และ นักเรียนหญิง 110 คน

พิระยานุเคราะห์มูลนิธิ จัดงบประมาณในการปรับปรุง และก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมให้ จนสามารถรับเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กได้ อีกทั้งจัดงบประมาณในการบริหารและค่าตอบแทนครู รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ จนถึงปัจจุบัน

ทฤษฎีและแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก "พิธีบวงสรวง"

สถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย "พิธีบวงสรวง" ดำเนินการพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกับพัฒนาการธรรมชาติ นอกจากสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทางพันธุกรรมแล้ว ทฤษฎีและแนวทางที่นำมาเป็นพื้นฐานการพัฒนาเด็ก ได้แก่

1. หลักธรรมชาติตามที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ ได้แก่

1.1 การสร้างสรรค์และดูแลบำรุงรักษาเด็กให้เป็นคนดี สร้างโลกด้วยการสร้างเด็ก (พรหมวิหาร 4) ได้แก่

- **ความเป็นมิตร** ความรู้สึกของมิตร ไม่ตรีที่ครูมีให้เด็กในภาวการณ์ที่เด็ก มีพัฒนาการตามปกติ ปรารถนาดีอยากให้เด็กมีความสุข
- **การบำบัด แก้ไข** ปลดปล่อยความทุกข์ของเด็ก ครูต้องชวนขยายแก้ปัญหาให้เด็กด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู
- **การส่งเสริม สนับสนุน** เมื่อเด็กประสบความสำเร็จ ให้กำลังใจ และคาดหวังผลตามวัยที่เด็กสามารถปฏิบัติได้
- **ครูต้องเตรียมให้เด็กรับมือกับโลก** ที่จะมีชีวิตที่ดีมีความเจริญรุ่งเรือง โดยให้เด็กได้ฝึกหัดทำด้วยตนเอง ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ครูทำหน้าที่เพียงให้คำแนะนำ ให้อยู่ที่สถานการณที่ต้องการ เด็กจะเรียนรู้การพึ่งพาตนเอง และเก่งก็ตอนนี้

1.2 หลักการปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลทั้งทางโลกและทางธรรม (สังคหวัตถุ 4)

เน้นการสอนให้เด็กพึ่งพาตนเอง เกื้อหนุนกัน ให้เป็นสังคมที่ยึดเหนี่ยวกันดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความรักความสามัคคี เป็นเอกภาพ และเจริญรุ่งเรืองมั่นคงไปด้วยกัน ได้แก่

- **ให้กำลังใจ** ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ปัจจัย 4 ที่เสริมพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งวิทยาการทั้งปวงโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติกับเด็กไม่เลือกที่รัก ผลักที่ชัง ทำหน้าที่ครูโดยเสมอ
- **การช่วยเหลือด้วยก้อมคำ คำแนะนำ** ารปลอบประโลมใจด้วยคำพูดที่ฟังแล้วอบอุ่นชวนให้ปฏิบัติ น้ำเสียงของครูที่อ่อนโยน จริงใจและจากใจ ชี้ช่องทางให้เด็กเห็นศักยภาพของตนเองแล้วพัฒนาจากจุดนั้น เด็กทุกคนมีจุดเริ่มต้นของการพัฒนาต่างกัน
- **การให้ความช่วยเหลือเด็ก ด้วยกำลังความสามารถของครู** การป้องกัน ภัยให้เด็ก ช่วยเหลือเด็ก ที่อ่อนแอ รวมถึงการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง การไม่ถือเนื้อถือตัวของครู การรู้ตัวว่าเป็นผู้ที่เกิดก่อน จะต้องดูแลผู้ที่เกิดมาทีหลัง
- **ความเสมอภาค** คุรปฏิบัติต่อเด็กอย่างเท่าเทียมกัน ประสานความแตกต่าง เชื่อมความเหลื่อมล้ำให้สุขเสมอกัน ไม่แก่งแย่งไม่เปรียบเทียบ

2. MEET APPROACH หรือ PIERRA NAVIN THEORY

เป็นแนวทางฝึกหัดที่คิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของครูพระยา นาวิน เพื่อฝึกฝนเด็กให้รู้จักอวัยวะ และประสาทส่วนต่างๆ ให้สามารถควบคุมและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอวัยวะและประสาทที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ และเรียนรู้ ที่ควรฝึกหัดให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นทฤษฎีหรือแนวทางเบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ต่อไปได้แก่

M	= mouth	= ปาก
E	= eye	= ตา
E	= ear	= หู
T	= think	= คิด
	= touch	= สัมผัสอบอุ่น
	= teach	= ถ่ายทอด

การให้การเรียนรู้และการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยต้องฝึกหัดให้เด็กควบคุมสิ่งที่ธรรมชาติให้มาเท่าที่เด็กนั้นมี เด็กคนนั้นเป็นโดยไม่เรียกร้องให้เด็กคนนั้นมี และเป็นเกินกว่าที่เด็กคนนั้นเป็นและมีอยู่ แต่จะใช้สิ่งที่เด็กคนนั้นมีและเป็นอยู่นั้น ให้เป็นพื้นฐานพัฒนาทักษะในการศึกษาและแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เมื่อเด็กเติบโตขึ้นพัฒนาการการใช้ อวัยวะ เพื่อศึกษาต้องดีขึ้นตามลำดับ

เมื่อเด็กมีหลักการเรียนรู้ในระยะแรกเริ่มของชีวิตแล้ว เด็กจะเรียนรู้อย่างสนุกและมีความสุขต้องฝึกฝนให้เด็ก รู้จักถาม (**mouth**), ฟัง (**ear**) และ คิดเป็น (**think**) ด้วยบทบาทการถ่ายทอด (**teach**) ที่อบอุ่นโอบกอดสัมผัส (**teach**) ให้ส่งผลจิตใจเด็กเกิดความภาคภูมิใจและอิ่มเอมใจ สร้างภูมิคุ้มกันจากภายในจิตใจสู่ภายนอก พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกนั้นมีที่มา ครูต้องเข้าใจต้องละเอียด ต้องสังเกต ค้นหา และต้องยอมรับความแตกต่างของเด็กเพราะความแตกต่าง คือ ความงาม

3. สรรพวิทยาการเพื่อการพัฒนาเด็ก (ทฤษฎีรวมมิตร)

ปัจจุบันมีผู้ศึกษาค้นคว้า และผลิตผลงานวิจัย มีการสร้างทฤษฎี เพื่อการพัฒนาเด็กเป็นจำนวนมาก สถาบันเลี้ยงเด็กปฐมวัยพระยา นาวิน ได้ศึกษางานวิชาการและเดินทางไปดูงานเด็กทั้งในและต่างประเทศ ได้เห็นข้อดีจำนวนมากที่เด็กได้รับการเลี้ยงดู พัฒนา ในรูปแบบและวิธีการตามความเชื่อในทฤษฎีต่างๆในแต่ละสถาบันเลี้ยงเด็ก

แต่สถาบันรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย " พระยา นาวิน " ได้ใช้หลักการประยุกต์สรรพวิทยา โดย " เด็ก " จะเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาของ " ครู "

การประเมินผลการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กของ “ พี่ยา นาวิน ”

ปัจจัยสำคัญในการประเมินผลเด็ก ได้แก่ “ ครุ ” ในบริบทของการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็ก ความเป็นไปของครุมีความสำคัญมากกว่าความเป็นไปของเด็ก ครุต้องใช้ความรู้ด้วยความยืดหยุ่นในการประเมินเด็ก ต้องเข้าใจตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่มีผลต่อพฤติกรรมเด็กต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านการวิจัย ต้องเป็นผู้ที่มีทัศนคติและมองโลกในแง่ดี มีความขยันความต่อเนื่องและมีความปรารถนาดีต่อเด็กเป็นชีวิตจิตใจ

“ เด็ก ” เป็นธรรมชาติ มีชีวิต มีพัฒนาการ มีการเรียนรู้และปรับตัว พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติสู่ระบบชีวิตที่ลงตัวของตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตต่อไปและแตกต่างไป

“ พี่ยา นาวิน ” ได้จัดการประเมินเด็กเป็นระยะเพื่อสะดวกต่อการจัดระบบข้อมูล และเข้าใจข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ ได้แก่

ก. ระยะแรกเข้า เด็กถูกเปลี่ยนสภาพแวดล้อม ขาดความเชื่อมั่น ขาดความไว้วางใจ ร้องไห้ และให้ความร่วมมือน้อย

ข. ระยะเรียนรู้ เด็กเริ่มเข้าใจในสภาพแวดล้อมใหม่ เริ่มเรียนรู้และพึ่งพาตนเองมากขึ้น เริ่มให้ความสนใจการเรียนรู้กับการจัดประสบการณ์ของครุ แต่ยังไม่ให้ความร่วมมือมากนัก ขณะเดียวกันเด็กจะใช้เวลาระยะนี้ในการสังเกต เก็บข้อมูลในบางครั้งเด็กมีท่าที อยากร่วมส่วนร่วมสลับกับการเรียกหาสภาพแวดล้อมเดิม

ค. ระยะปรับตัว เป็นระยะที่เด็กเริ่มคุ้นเคย และยอมรับเพื่อนครุ และสภาพแวดล้อม มีความเพลิดเพลิน สลับกับการเรียกร้องและเรียกหา เริ่มรับฟังและคิดตามคำอธิบายของครุมากขึ้น ระยะนี้เป็นช่วงที่สำคัญมาก ที่ครุจะฝึกเด็กให้คิดอย่างมีเหตุผล

ง. ระยะอยู่ตัว ครุ จะทำหน้าที่ตามหน่วยพัฒนาได้เต็มที่ที่เป็นที่มาของ คำว่า “ โรงเรียนหรือครูเป็นบ้านหรือพ่อ แม่คนที่สองของเด็ก ” เด็กรู้สึกอบอุ่น ไว้วางใจ และพร้อมจะปฏิบัติตาม อีกทั้งเรียนรู้กฎ กติกา การอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้การรอคอย

จ. ระยะพัฒนาตามแผนการสอน เป็นระยะที่เด็กพร้อมจะรับการพัฒนา ตามหน่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ในแต่ละภาคการเลี้ยงดู

การประเมินผล แบ่งเป็น 2 ภาคการเลี้ยงดู บันทึกด้วยสมุดการประเมินผลเด็กเพื่อเป็นข้อมูล และความต่อเนื่อง ในการพัฒนาเด็กที่เติบโตขึ้น ไม่ใช่เพื่อการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็ก ในเชิงเรียกร้องอื่นจะมีผลในทางทำลาย มากกว่าสร้างสรรค์ให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

วิธีการประเมิน

เริ่มด้วย การสังเกต และบันทึกพัฒนาการของเด็กเป็นรายๆ ตามธรรมชาติที่เด็กแต่ละคนถูกเลี้ยงดูมา โดยจัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อพัฒนาการการเติบโต และจำกัดตัวแปรที่จะมาแทรกแซง หรือกระทบเด็ก และปล่อยให้เด็กได้แสดงพฤติกรรมของตนตามสิ่งเร้าที่มากที่สุดจนให้เด็กได้ตอบสนอง เพื่อการวิเคราะห์และนำมาจัดประสบการณ์พัฒนาให้เด็ก ใน 2 รูปแบบ ได้แก่

แบบรวม คือ การจัดประสบการณ์หนึ่งๆ สำหรับทดสอบ ที่มีพฤติกรรมใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม เช่น รูปแบบและวิธีการสอน ในห้องเรียน หรือการทำกิจกรรมของเด็กเป็นกลุ่มๆ เป็นต้น

แบบปัจเจกบุคคล (เฉพาะคน) คือการจัดประสบการณ์และประเมินเฉพาะคน นับเป็นวิธีที่ดี เพราะเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน คือ ครุ กับ เด็ก ครุต้องรู้จักธรรมชาติของเด็กวัยของเด็ก ลักษณะของเด็ก เด็กชอบการฝึกอบแบบใด แล้วเลือกรูปแบบที่จะนำมาพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “เด็กวัยหนึ่ง ต้องดูแลเด็กวัยหนึ่ง ต้องทำให้ เพื่อตอบสนองพัฒนาการ ในช่วงวัยที่เด็กยังช่วยเหลือตนเองไม่ได้ หรือได้ แต่ไม่ดีเท่าที่ควร จึงจะได้ผล เด็กวัยหนึ่ง ต้องกระตุ้นประคองให้ทำ จึงจะได้ผลอีกวัยหนึ่ง ต้องเคี่ยวเข็ญ ต้องบังคับ ต้องกวาดขันให้ทำ จึงจะได้ผลอีกวัยหนึ่ง ต้องแสดงผล รับผิดชอบซ้ำดี ให้เห็นก่อน เพื่อนำให้ทำ จึงจะได้ผล..... ”

คำถามที่ควรตอบได้โดยอาศัยประสบการณ์จากการทำงานด้านเด็ก

ทำไมต้องประเมินผล

ประเมินผลอย่างไร

ได้อะไรจากประเมินผล

ประเมินผลใคร

“การทำงานร่วมกันของพวกเรา “ **ชาวพีระยา นาวิน** ” คือ การเตรียมเด็ก และเยาวชน ให้เติบโตขึ้นมารองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก อย่างเข้าใจ และช่วยเหลือ พี่พวาคือซึ่งกันและกันเราไม่อาจจะอยู่กับเด็กและเยาวชนที่เรา รัก ห่วง และห่วงได้ตลอดชีวิตแต่เราจะสร้าง และให้ความรู้สึกที่ดีแก่เด็กและ เยาวชนตลอดชีวิตของเราจะทำให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ร่วมกับเพื่อนครูด้วยกัน..... ”

พืระยานุเคราะห์มูลนิธิ

ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

31/2 ซอยพหลโยธิน 47 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ **0-2940-7000-9** โทรสาร **0-2940-7010-11**

e-mail : jj_soommat@hotmail.com

แผนที่ แสดงสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ฅ รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัย
บนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

1. กลุ่มสร้างพลัง หรือ กลุ่มครูภูมิปัญญาชาวบ้าน จำนวน 12 คน ได้แก่

นางอารียา โมราษฏร์	นายประดับ สาคร
นายสมบุรณ์ ผ่องใส	นายสม นิยมเหมาะ
นายวัธนะ สมานสวน	นายสำเภา เพชรมาก
นายชำนาญ ผ่องใส	นายละเมียด ผ่องใส
นางสุนันทา สาคร	นางสังเวียน บุญสอน
นายยุทธ ภูสูง	นางย่น สารเพชร

2. กลุ่มได้รับการสร้างพลัง หรือเรียกว่า กลุ่มครูชาวบ้าน จำนวน 8 คน ได้แก่

นายสวิน จันทิก	นางคำยั้ง บุญสอน
นางสำเลี่ยน นามวัน	นายสำราญ รักยิ่ง
นายศิริ อุปถัมภ์	นายตัน ขมขำ
นายสมจิตร ภูสูง	นายบุญเสริม สารเพชร

3. ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเด็กรักบ้านแสงพันธ์ จำนวน 4 คน

นางชลธิชา อุ่มพิมาย	นางสุมาลี อุปถัมภ์
นางสาวฐานิกา ผ่องใส	นางสาวทวีศิลป์ สืบสุข

4. ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสำโรง จำนวน 4 คน

นางสาวสุนันทา รongสาลี	นางสาววารินทร์ นามสวัสดิ์
นางนริศรา คมคาย	นางสาวทิพย์สุดา ภูสูง

5. ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดทัพกระบือ จำนวน 5 คน

นางจันทร์แรม นามยงค์	นางสาวกัญญา ชงโค
นางพัชราพร พลศรี	นางสาวนิตยา งามแสง
นางนารี วงษ์ช่าง	

6. ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดราษฎร์จันทร์แจ่ม จำนวน 7 คน

นางภัทรสุดา จุกหอม	นางจุไรวรรณ รัฐสมุทร
นางประสพ สุขยามี	นางสาธิตา ไทยยิ่ง
นางเสาวลักษณ์ ออย่าลิมดี	นายประเทือง จารัตน์
นายราฟั่น จารัตน์	

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร

“การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี)¹ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการวางรากฐานของการพัฒนามนุษย์ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมที่ยั่งยืน โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน นอกจากนี้ ข้อมูลสนับสนุนจากทฤษฎีองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยชี้ให้เห็นว่า ระยะเวลาที่ สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนาความเจริญเติบโตในทุกด้าน ฉะนั้นหากเด็ก ได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เด็กจะเกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ในทางตรงข้าม หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้อง เมื่อ พ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาจะไม่หวนกลับมาอีก ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้เลี้ยงดู เด็กจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในช่วงวัย 0 – 5 ปี ซึ่งเป็น ช่วงวัยที่ผู้ใหญ่จะสามารถเลี้ยงดู จัดประสบการณ์พัฒนาเด็กให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตาม ศักยภาพอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลสภาพปัจจุบันจากการประเมินสถานการณ์และทดสอบ พัฒนาการอย่างคัดกรองในเด็กปฐมวัย กลับพบว่าโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยของประเทศไทยมีแนวโน้ม พัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและจริยธรรม โดยสรุปประเด็นปัญหา พัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่า เป็นผลจากการเลี้ยงดูทั้งโดยครอบครัวและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย² นอกจากนั้นยังเกิดจากการขาดความเข้าใจในปรัชญาการพัฒนาเด็ก ขาดการวิจัย/ความรู้เชิง สังเคราะห์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาการของเด็กในบริบทของไทย ขาดวิธีบริหารจัดการที่มี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ ตลอดจน ขาดการบูรณาการงานด้านต่างๆ ขาดการประสานงานระหว่าง หน่วยงานจัดบริการ/พัฒนา ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

รูปแบบในการจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น สามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ

¹ เด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรือต่ำกว่าอายุ 6 ปี

² สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานรับเลี้ยงเด็กฯ สถานพัฒนาเด็กฯ ศูนย์เด็กเล็กฯ ศูนย์เด็กฯ สถานพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ฯ โรงเรียน อนุบาล และที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสามารถจัดได้ในสถานศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา นอกจากนี้ให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย และพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลและสถาบันสังคมต่างๆ มีสิทธิที่จะได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559 จึงได้กำหนดเป้าหมายให้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก สมาชิกในครอบครัว และผู้ทำการพัฒนาเด็ก ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง เหมาะสม

จากความสำคัญดังกล่าว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และองค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จึงได้จัดโครงการอบรมหลักสูตร **“การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”** ขึ้น ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง “การนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาระบบการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง เหมาะสม
2. เพื่อให้ครูผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อถอดบทเรียนจากการสะท้อนผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรม
4. เพื่อให้ให้นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ได้ฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ
5. เพื่อจัดทำคู่มือและสื่อประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

สามารถจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ และทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง เหมาะสม โดยมีผู้เข้ารับการอบรมครั้งนี้ ได้แก่ ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่นจากตำบลลำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ขึ้นไป

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 37 คน ได้ฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

เชิงคุณภาพ

ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก ทักษะในการจัดประสบการณ์ และสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง เหมาะสม

นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย ได้ฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพที่ตอบสนองความต้องการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

วิธีดำเนินการจัดกิจกรรม

1. เสนอขออนุมัติโครงการ
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินโครงการ กับกลุ่มเป้าหมาย ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น ดำเนินการประเมินกลุ่มเป้าหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สำรวจความต้องการจำเป็น และระบุปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย
3. จัดประชุมนักศึกษา เพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรมตามโครงการ จัดทำเอกสารหลักสูตร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดเตรียมเอกสาร สื่อ และแบบประเมินการฝึกอบรม
4. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ได้แก่ 1) “**อบรมป๋มนิสัย**” จิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็ก 2) “**ได้เล่น..ได้เรียนรู้**” การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 3) “**สังเกต..เฝ้าดู**” การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการอย่างง่าย 4) “**น้าอยู่..แสนสุขใจ**” การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย
5. สรุปบทเรียน และประเมินผลการอบรม
6. จัดประชุมนักศึกษาสรุปการดำเนินโครงการและจัดทำคู่มือประกอบการอบรมฉบับสมบูรณ์

ระยะเวลาดำเนินการ

ดำเนินการอบรม ระหว่างวันที่ 14 กุมภาพันธ์ – 31 มีนาคม 2554

สถานที่ดำเนินการ

ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผู้เข้ารับการอบรม

- ผู้เข้าอบรม ได้แก่ ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่นจาก ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน
- นักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 37 คน

งบประมาณ

ใช้งบประมาณ จากทุนวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่ ประจำปี 2552 จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ภายใต้โครงการวิจัย เรื่อง “การนำแนวทฤษฎีการสร้างพลังภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเขมรถิ่นไทย ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์”

โดยใช้งบประมาณในโครงการนี้ จำนวน 80,000 บาท (แปดหมื่นบาทถ้วน)

ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายสามารถถัวเฉลี่ยตามที่ย่อยจริงได้ทั้งโครงการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผศ. ดร.ทิพจุฑา สุภิमारส หัวหน้าโครงการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย การเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
2. ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถและทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก การจัดประสบการณ์ และการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(ผศ. ดร.ทิพจุฑา สุภิमारส)

หัวหน้าโครงการวิจัย

หัวหน้าชุดโครงการวิจัย / ผู้ขออนุมัติโครงการ

(ผศ.ดร.ประจิต อินทะกนก)

คณบดี

ผู้อนุมัติโครงการ

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 1	วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2554
ลักษณะการอบรม	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อประเมินความพร้อมของผู้เข้าร่วมอบรม สำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน
ครั้งที่ 2	วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2554
ลักษณะการอบรม	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรม (1) จัดทำเอกสารหลักสูตรการฝึกอบรม จัดเตรียมเอกสารประกอบการอบรม ผลัดสื่อประกอบการอบรม และจัดทำแบบประเมินผลการฝึกอบรม
ครั้งที่ 3	วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2554
ลักษณะการอบรม	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรม (2)
ครั้งที่ 4	วันที่ 2 มีนาคม 2554
ลักษณะการอบรม	ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมดำเนินกิจกรรม (3)
ครั้งที่ 5	วันที่ 4 มีนาคม 2554
ลักษณะการอบรม	อบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ครั้งที่ 1
เรื่อง จิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็ก

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 5

วันที่ 4 มีนาคม 2554

ลักษณะการอบรม

อบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ครั้งที่ 1
เรื่อง จิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็ก

วัน / เวลา	กิจกรรม
13.00 – 14.30 น.	บรรยาย “จิตวิทยาการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็ก”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
14.45 – 17.45 น.	เรียนรู้จากฐานสาธิตและฝึกปฏิบัติกิจกรรม 4 ฐาน ได้แก่ 1) จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาด้านร่างกาย 2) จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านอารมณ์-จิตใจ 3) จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาพฤติกรรมด้านสังคม 4) จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็กและการแก้ปัญหาด้านสติปัญญา
17.45 - 18.00 น.	- สรุปการอบรม และสะท้อนการเรียนรู้

หมายเหตุ

การอบรมอาจปรับเปลี่ยน วัน – เวลา และสลับกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 6

วันที่ 11 มีนาคม 2554

ลักษณะการอบรม

อบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ครั้งที่ 2
เรื่อง การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย

วัน / เวลา	กิจกรรม
13.00 – 14.30 น.	บรรยาย “การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
14.45 – 17.45 น.	เรียนรู้จากฐานสาธิตและฝึกปฏิบัติกิจกรรม 4 ฐาน ได้แก่ 1) การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย 2) การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์-จิตใจ 3) การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสังคม 4) การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสติปัญญา
17.45 - 18.00 น.	- สรุปการอบรม และสะท้อนการเรียนรู้

หมายเหตุ

การอบรมอาจปรับเปลี่ยน วัน – เวลา และสลับกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 7

วันที่ 18 มีนาคม 2554

ลักษณะการอบรม

อบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ครั้งที่ 3
เรื่อง การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการอย่างง่าย

วัน / เวลา	กิจกรรม
13.00 – 14.30 น.	บรรยาย “การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการ”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
14.45 – 17.45 น.	เรียนรู้จากฐานสาธิตและฝึกปฏิบัติกิจกรรม 4 ฐาน ได้แก่ 1) การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการด้านร่างกาย 2) การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ 3) การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการด้านสังคม 4) การประเมินพัฒนาการเด็กและคู่มือในการสังเกตพัฒนาการด้านสติปัญญา
17.45 - 18.00 น.	- สรุปการอบรม และสะท้อนการเรียนรู้

หมายเหตุ

การอบรมอาจปรับเปลี่ยน วัน – เวลา และสลับกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 8

วันที่ 25 มีนาคม 2554

ลักษณะการอบรม

อบรมเชิงปฏิบัติการตามหลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน” ครั้งที่ 4
เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

วัน / เวลา	กิจกรรม
13.00 – 14.30 น.	บรรยาย “การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย”
14.30 - 14.45 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
14.45 – 17.45 น.	เรียนรู้จากฐานสาธิตและฝึกปฏิบัติกิจกรรม 4 ฐาน ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์-จิตใจ 3) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสังคม 4) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสติปัญญา
17.45 - 18.00 น.	- สรุปการอบรม และสะท้อนการเรียนรู้

หมายเหตุ

การอบรมอาจปรับเปลี่ยน วัน – เวลา และสลับกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม

กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร “การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

ระหว่างวันที่ 7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554

ครั้งที่ 9

วันที่ 30 มีนาคม 2554

ลักษณะการอบรม

ประชุมสรุปบทเรียน สะท้อนความคิดที่ได้จากการเรียนรู้
และประเมินผลการอบรมอย่างมีส่วนร่วม

วัน / เวลา	กิจกรรม
8.30 – 9.00 น.	ลงทะเบียน รับเอกสาร
9.00 - 10.15 น.	- ประชุมสรุปบทเรียน สะท้อนความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ ช่วงที่ 1
10.15 – 10.30	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.30 – 12.00 น.	- ประชุมสรุปบทเรียน สะท้อนความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ ช่วงที่ 2 - ประเมินผลการอบรมอย่างมีส่วนร่วม

หมายเหตุ

การอบรมอาจปรับเปลี่ยน วัน – เวลา และลำดับกิจกรรม ได้ตามความเหมาะสม

“ได้เล่น..ได้เรียนรู้”

สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยเตาะแตะ

รายการเอกสาร

หน้า

1. เด็กเตาะแตะ ทำไมเอาแต่ “เล่น...กิน...นอน”	1
2. การเล่นและของเล่น	6
3. สื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก	14
4. กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
(นิทาน คำคล้องจอง เพลง ปริศนาคำทาย การพับผืนผ้าใบ)	23
5. กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	32

เด็กเตาะแตะ ทำไมเอาแต่ “เล่น...กิน...นอน”

กิจกรรมของเด็กอนุบาลที่โรงเรียนควรจัด

แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามวัยในรูปแบบการเล่น
2. การรับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ
3. การพักผ่อน

จากการจัดกิจกรรมแบบนี้ ผู้ปกครองหลายท่านที่ส่งลูกไปโรงเรียนอนุบาลที่จัดได้ถูกต้องตามหลักวิชาการจึงมักสงสัยว่าทำไมโรงเรียนไม่สอนอะไรปล่อยให้เด็กเล่นทั้งวัน เล่นแล้วก็กินแล้วก็นอน อย่างนี้แล้วเด็กจะรู้อะไร

-- ทำไมจึงให้เด็กเล่นมากมายที่โรงเรียนอนุบาล --

เพราะการเรียนรู้ของเด็กต้องมาจากการเล่น เด็กตัวเล็ก ๆ จะบังคับให้นั่งคร่ำเคร่งอยู่กับโต๊ะเรียนเป็นชั่วโมงได้อย่างไร ธรรมชาติของเด็กวัย 2-6 ขวบ คืออยากรู้อยากเห็นและไม่อยู่กับที่ ชอบเล่น ดังนั้นกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดให้แก่เด็กคือ กิจกรรมในรูปแบบของการเล่น ซึ่งประโยชน์ของกิจกรรมการเล่นมีดังนี้

- เด็กมีอารมณ์แจ่มใส สนุกเพลิดเพลินที่ได้เล่น
- เด็กได้เล่นกับเพื่อนๆ ได้ส่งภาษาพูดจาโต้ตอบกันเป็นการปรับตัวเข้าสังคมฝึกการใช้ภาษาพูด
- เด็กได้ใช้ปัญญาในการเล่น พลิกแพลงวิธีเล่น คิดแก้ไขปัญหาจากการเล่น
- เด็กได้ฝึกการใช้มือ ตา (กล้ามเนื้อย่อย) ฝึกการใช้ร่างกายส่วนอื่น ใช้แขน ขา(กล้ามเนื้อใหญ่)
- เด็กได้เรียนรู้และวางฐานความเข้าใจหรือประสบการณ์ชีวิตที่ควรรู้ทางวิชาการ

กิจกรรมการเล่นที่โรงเรียนอนุบาลจัดให้แก่เด็ก

การเล่นเลียนแบบ

คือ สมมติตัวเองเป็นคนนั้น คนนี้ เช่น เป็นพ่อ เป็นแม่ ปู่ย่า ตายาย ครู พยาบาล หมอ ตำรวจ ฯลฯ

การเล่นแบบนี้ทำให้เด็กเรียนรู้ว่าคนที่เขาต้องพบในชีวิตประจำวันมีบทบาทหน้าที่อย่างไร

เด็กได้ฝึกการโต้ตอบ ฝึกใช้ศัพท์ การออกเสียง พูดให้เป็นเรื่องราว รู้จักคิดแก้ปัญหาและเด็กจะมีความสุขที่ได้เล่นเลียนแบบ

การเล่นน้ำเล่นทราย

เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติ รู้ว่าทรายมีลักษณะอย่างไร เช่น มีทรายหยาบ ทรายละเอียด ถ้าเอาน้ำใส่จะเกาะตัวกันดี ก่อเป็นรูปทรงต่างๆ ได้ ไหลจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ ถ้าเอาใส่ภาชนะจะมีรูปทรงตามนั้น ฯลฯ

เด็กจะได้ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ก่อทรายเป็นรูปทรงตามจินตนาการ รู้จักการวางแผน เรียนรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ เช่น นับกองทราย รู้จักตวงปริมาณ ชั่งน้ำหนัก ดูขนาด ฯลฯ

ฝึกการใช้กล้ามเนื้อ เช่น การกรอกน้ำใส่ปากขวดแคบๆ ถ้าเด็กเล่นกันหลายคนจะฝึกการเล่นร่วมกัน รู้จักอดทน รอคอย

การเล่นิทาน

เด็กได้ฝึกการฟัง รู้จักมีสมาธิในการฟังเพื่อให้เข้าใจและติดตามเรื่องได้เป็นเรื่องราว ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เล่า รู้จักประสบการณ์ชีวิตที่ปรากฏในนิทาน การเล่นิทานเป็นเครื่องชี้ว่าเด็กมีความสามารถทำความเข้าใจซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านหรือไม่ ซึ่งการอ่านเป็น หมายถึงเด็กมีสมาธิในการอ่าน มีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ติดตามเรื่องราวได้ อ่านแล้วจับใจความนำมาถ่ายทอดได้ เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ต่อไป

จากตัวอย่างทั้ง 3 จึงเห็นได้ชัดเจนว่าไม่จำเป็นที่จะต้องบังคับให้เด็กนั่งอยู่กับโต๊ะและอ่าน เขียนตลอดเวลาในวัยที่เด็กยังไม่พร้อม แต่สามารถปลูกฝังการเรียนรู้ด้วยความรักเรียนแก่เด็ก ๆ โดยจัดกิจกรรมให้เล่นอย่างมีความหมาย เพราะฉะนั้น โปรดให้เด็กได้ “เล่น” อย่างมีความสุขตามที่โรงเรียนจัดให้ อย่าเร่งเด็ก เร่งโรงเรียน ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมเต็มที่ที่จะอ่าน เขียน โรงเรียนจึงจะจัดกิจกรรมด้านการอ่าน เขียน แก่เด็กต่อไป

การดูแลด้านโภชนาการและการพักผ่อนก็เป็นสิ่งสำคัญ

แม้ว่าเด็กวัยอนุบาลจะพ้นจากอกพ่อแม่และชายคาาร่วมเย็นของบ้านมาสู่โลกกว้างของโรงเรียน แต่เขาก็ยังเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ ที่ผู้ใหญ่ต้องให้ความเอาใจใส่มากเรื่องอาหารการกินและการพักผ่อน เด็กวัยนี้จะต้องได้รับอาหารที่ครบคุณค่าทางโภชนาการ ควรได้รับอาหารเสริมระหว่างมื้อ เช่น นม ผลไม้ หรืออาหารว่างอื่นทั้งนี้เพื่อการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ของร่างกาย และคุณครูจะช่วยดูแลอบรมเกี่ยวกับการช่วยตนเองและมารยาทในการรับประทานอาหาร

สำหรับการพักผ่อนนั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้ได้พักผ่อน หลังจากทำกิจกรรมมาเป็นเวลานานตั้งแต่เช้า เพื่อให้ร่างกายได้คลายความเหนื่อยล้า คลายความเครียด การพักผ่อนที่ดีที่สุดคือ การนอนหลับ ซึ่งขณะที่เด็กหลับจะมีฮอร์โมนหลั่งออกมาสู่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ช่วยให้กล้ามเนื้อมีความสดชื่น ที่สำคัญคือ เซลล์สมองของเด็ก ๆ จะฟื้นตัวและเติบโตต่อไป

โรงเรียนจึงต้องจัดให้เด็กพักผ่อนนอนหลับในเวลากลางวัน หากเด็กคนใดไม่ขอมนอนก็ควรให้ได้นอนเหยียดคลายเครียดอย่างสงบ แต่ไม่ใช่การฟุบกับโต๊ะซึ่งเป็นอันตราย

ตัวอย่างกิจกรรมประจำวันที่โรงเรียนอนุบาลอาจจัดให้แก่เด็ก ๆ

ภาคเช้า

รับเด็กเป็นรายบุคคล และ
เล่นอิสระ

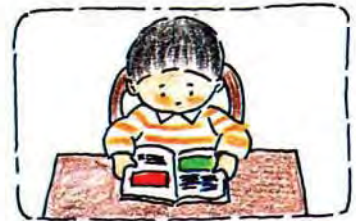
- เคารพธงชาติ สวดมนต์
และกายบริหาร
- สำรวจการมาโรงเรียน
สนทนาและตรวจสอบสุขภาพ
- จัดประสบการณ์เพื่อการ
เรียนรู้ตามวัย เช่นกิจกรรมในวง
กลม การเล่นเกมตามมุมเล่น ฯลฯ

- เข้าห้องน้ำ ล้างมือ อาหาร
ว่าง พักผ่อน หรือเล่นกลางแจ้ง

- จัดประสบการณ์เพื่อการ
เรียนรู้ตามวัย (ต่อ) เช่น กิจกรรม
สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรม
การเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ
ทั้งนี้ตามความเหมาะสม

ภาคกลางวัน

- รับประทานอาหารกลางวัน

- แปรงฟัน เข้าห้องน้ำ ทำ
ความสะอาด และเตรียมตัวเข้านอน

ภาคกลางวัน

- นอนพักผ่อน

ภาคบ่าย

- ตื่นนอน ล้างหน้า ทำความสะอาด

- รับประทานอาหารว่าง
- จัดกิจกรรมเสริมตามความเหมาะสม และเตรียมตัวกลับบ้าน

เห็นหรือไม่ว่า....กิจกรรมมีหลากหลาย

มีใช่นั่งอยู่กับที่ทั้งวัน

คณะทำงานโครงการพัฒนารูปแบบคู่มือและสื่อประกอบการปฐมนิเทศผู้ปกครองเด็กอนุบาล. ม.ป.ป.

เมื่อลูกรักไปโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์พลชัย.

การเล่น และ ของเล่น

การเล่น เป็นกิจกรรมที่เด็กกระทำ ด้วยความพอใจและเป็นพฤติกรรมตามธรรมชาติของเด็ก การเล่นนอกจากจะให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อีกด้วย

การเล่นเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ในชีวิตของเด็ก เด็กทุกคนไม่ชอบอยู่นิ่งชอบที่จะเคลื่อนไหว อยากรู้ อยากเห็น ชอบทดลองและค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เฟรเบล (Froebel) ผู้สร้างระบบโรงเรียนบนพื้นฐานของคุณค่าทางการศึกษาจากการเล่น เฟรเบลถือว่าการเล่นเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของเด็ก และพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กจะเกิดขึ้นโดยการเล่นและการเล่นของเด็กจะมีความหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้ามีอุปกรณ์ประกอบการเล่นหรือของเล่นที่เหมาะสม

ของเล่น คือวัตถุใดๆ ก็ตามที่ถูกนำมาใช้ประกอบการเล่นอย่างมีจุดหมาย เมื่อเล่นแล้วเกิดความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ ล้วนถือว่าเป็นของเล่นทั้งสิ้น ไม่ว่าวัตถุชิ้นนั้นจะมีราคาแพงหรือไม่มีราคาก็ตาม

ความสำคัญของการเล่นและของเล่น

การเล่นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับชีวิตของเด็ก เด็กวัยนี้เล่นวัยแห่งการเล่น เด็กใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการเล่น เด็กสามารถเล่นได้ทั้งที่ไม่มีของเล่นและมีของเล่นเป็นส่วนประกอบ เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาทุกด้านจากการเล่น ดังนั้นพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่จึงเป็นผลมาจากการเล่น

แนวคิดเกี่ยวกับการเล่น

1. การเล่นเป็นโลกส่วนตัวของเด็ก และทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้
2. การเล่นช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา
3. การเล่น เป็นความต้องการของเด็ก ทั้งการเล่นที่ต้องใช้พลังกำลังและชนิดเล่นเงียบๆ เด็กต้องการเล่นทั้งแบบธรรมชาติ และตามที่ผู้ใหญ่จัดเตรียมไว้ให้ เด็กต้องการเล่นทั้งในร่มและกลางแจ้ง ต้องการเล่นทั้งตามลำพังและเล่นกับเพื่อน
4. ผู้ใหญ่สามารถส่งเสริมประสบการณ์การเล่นให้แก่เด็กได้

ประเภทของการเล่น

การเล่นของเด็กมีอยู่หลายประเภท สามารถแบ่งได้ตามลักษณะการเล่น และแบ่งตามสถานที่ที่ใช้เล่น ได้ดังนี้

1) การเล่นที่แบ่งตามลักษณะของการเล่น มี 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) **การเล่นอิสระ** เป็นช่วงเวลาที่เด็กจะได้มีโอกาสเล่นทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งเด็กควรมีอิสระในการเลือกเล่นตามลำพังหรือเล่นเป็นกลุ่ม ครูควรจัดเตรียมอุปกรณ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กเลือกเล่นเองตามความสนใจและความพอใจ นอกจากนี้เด็กควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมหรือเปลี่ยนกิจกรรมได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากครู

(2) **การเล่นสมมุติหรือการเล่นบทบาทสมมุติทางสังคม** เด็กจะเล่นเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่รู้จัก เช่น พ่อ แม่ หมอ คนไข้ การเล่นบทบาทสมมุติเป็นการสร้างประสบการณ์เพื่อให้เด็กเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ การเล่นสมมุติอาจเกิดขึ้นได้เองทุกแห่งทุกเวลา เมื่อเด็กอยากเล่นไม่ว่าขณะอยู่ในห้องหรือนอกห้อง เด็กควรมีอิสระที่จะคิดและใช้จินตนาการอย่างเสรี

(3) **การเล่นสรรค์สร้าง** เด็กจะเล่นกับอุปกรณ์ที่หลากหลายด้วยความคิดและจินตนาการ ซึ่งครูสามารถส่งเสริมการเล่นของเด็กได้โดยการจัดหาวัสดุานาชนิดให้เด็กเล่น เช่น ทราย สี และเศษวัสดุ

(4) **การเล่นแบบพจญภัย** เด็กเล่นเพื่อเอาชนะอุปสรรค หรือแก้ปัญหาในสิ่งที่ยากลำบาก การเล่นเกมแบบนี้ช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกาย และเพิ่มพูนทักษะในการเคลื่อนไหว ช่วยให้การใช้กล้ามเนื้ออวัยวะต่าง ๆ สัมพันธ์กันดีขึ้น

2) การเล่นที่แบ่งตามสถานที่ที่ใช้เล่น มี 2 ประเภท คือ การเล่นกลางแจ้งและการเล่นในร่ม

(1) **การเล่นกลางแจ้ง (Outdoor Play)** ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย คือ เสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว การเล่นนอกห้องช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ในขณะที่เด็กเล่นกับเพื่อนจะได้เรียนรู้การแบ่งปันอุปกรณ์การเล่นกับเพื่อน

(2) **การเล่นในร่ม (Indoor Play)** มักเป็นการเล่นอยู่ในห้อง การจัดให้เด็กเล่นในร่มมีสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ เนื้อที่ในห้องควรกว้างขวางเหมาะสมที่จะวางวัสดุอุปกรณ์ในการเล่น เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างสบายโดยไม่รู้สึกว่าแออัดจนเกินไป

- เด็ก 3 ขวบจะสนใจเฉพาะกิจกรรมที่ตนเองได้ทำ พออายุ 5 ขวบจะสนใจผลงานที่ทำออกมา
- การเล่นแบบสร้างจินตนาการมีมากที่สุด在孩子อายุระหว่าง 5-8 ขวบ
- เด็ก 4 ขวบ จะเล่นสมมุติเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของสัตว์ และสมาชิกในครอบครัว

● เด็กมักจะชอบเล่นชนิดที่ใช้กล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหว เพราะเด็กมักชอบทดสอบพลังกำลังกล้ามเนื้อของตน เช่น การกระโดดขาเดียว การเคลื่อนไหวบนท่อนไม้หรือตามขอบบ่อทราย

● การเล่นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของเด็ก คือ การก่อสร้าง เด็กจะเริ่มรู้จักเก็บและสะสมสิ่งของเพื่อนำมาก่อสร้างหรือประดิษฐ์

● ความสนใจในการเล่น ถ้าเป็นของเล่นที่เด็กส่วนใหญ่ชอบมากๆ จะมีระยะเวลาในการเล่นนานแตกต่างกัน ดังนี้

เด็ก 2 ขวบ นาน 7 นาที

เด็ก 3 ขวบ นาน 8.9 นาที

เด็ก 4 ขวบ นาน 12.3 นาที

เด็ก 5 ขวบ นาน 13.6 นาที

เด็กได้ประโยชน์อะไรจากการเล่น

การเล่นช่วยผ่อนคลายและสนองตอบความต้องการของเด็ก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจนการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรม ช่วยให้เด็กได้รับความสนุกสนาน การเล่นมีบทบาทและอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ สำหรับเด็ก ดังนี้

1. **พัฒนาการด้านร่างกาย** การเล่นช่วยพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ มือ นิ้วมือ ประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา ดังนั้นจึงควรจัดของเล่นประเภทการปั้น การขยำ การฉีกปะ การตัดปะ การร้อย ฯลฯ และการเล่นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กได้เต็มที่

2. **พัฒนาการด้านสังคม** การเล่นสอนให้เด็กมีเหตุผล รู้วิธีเล่นร่วมกับผู้อื่น หรือการอยู่ร่วมกับผู้อื่น มีการให้อภัย ฝึกการให้อภัยความสามัคคี ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รู้จักเสียสละ ฝึกให้ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักรอคอย อดทน มีความพอใจและยอมรับความจริง สามารถจัดหรือปรับตัวให้เข้ากับสังคม ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

3. **พัฒนาการทางด้านสติปัญญา** การเล่นทำให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตให้กับตนเอง นอกจากนี้การเล่นยังเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงความคิด โดยการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวจากการสังเกต ค้นคว้า สำรวจ ทดลอง เลียนแบบ เด็กสามารถทำโดยวิธีใดก็ได้ถ้าเด็กพอใจและสนใจ และจะทำซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดความหลากหลายจากการเล่น เช่น การเล่นบล็อก เล่นน้ำ เล่นทราย ฯลฯ จะทำให้เด็กมีทักษะช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้และการเคลื่อนไหว

4. **การเล่นช่วยให้เด็กได้เข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ถ้าโรงเรียนมีต้นไม้ให้เด็กสังเกต เช่น สังเกตพืช และสัตว์

5. **การเล่นเป็นการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก** เช่น การเล่นบล็อก การเล่นสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระและพลิกแพลงวิธีเล่นปรับเปลี่ยนวิธีตลอดเวลาซึ่งเล่นเด็กยังค้นพบวิธีเล่นแปลกๆ ใหม่

พ่อแม่ผู้ใกล้ชิดและครูสามารถส่งเสริมการเล่นของเด็กได้ ดังนี้

จัดสิ่งแวดล้อม อุปกรณ์ของเล่นและเวลาในการเล่นให้กับเด็ก ได้เล่นอย่างอิสระเสรีตามความคิด และจินตนาการของเด็ก

❖ ในการจัดหาอุปกรณ์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยให้มากที่สุดและต้องให้เหมาะสมกับอายุของผู้เล่น

❖ ควรให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการเท่านั้นและควรสังเกตอยู่ห่างๆ

❖ ควรให้ความสนใจกระตุ้นหรือรื้อฟื้นคำถาม และมีส่วนร่วมแสดงความยินดีกับเด็กเมื่อเด็กต้องการ

❖ ไม่จำเป็นต้องจัดหาของเล่นให้มากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเลือกไม่ถูกว่าจะเล่นอะไรทำให้เกิดความสับสน

❖ ไม่ควรคาดหวังในการเล่นของเด็กว่าจะต้องบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้

❖ กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กรู้จักจัดแสวงหาและสืบค้นด้วยตนเอง

❖ เข้าใจและซาบซึ้งในความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

หลักในการเลือกวัสดุ อุปกรณ์ ของเล่นสำหรับเด็ก 7 ข้อ ดังนี้

1) ควรเป็นของเล่นที่มีความปลอดภัยในขณะที่เล่น มีความมั่นคง แข็งแรง ไม่แตกสลายง่าย ทำจากวัสดุที่ไม่มีพิษภัยต่อเด็ก หากเป็นไม้ ไม่ควรมีเส้นหรือมีมุมที่แหลมคม ปราศจากสารมีพิษ เช่น สีที่มีส่วนผสมของตะกั่ว ของเล่นนั้นไม่ควรมีส่วนที่เล็กจนเกินไป อาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้

2) ควรเลือก หรือนำเอาวัสดุที่เป็นธรรมชาติ จากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ที่จะสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ มากกว่าที่จะต้องซื้อหาในราคาแพง

3) ควรเป็นวัสดุ-อุปกรณ์ของเล่นที่ทำให้เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในขณะที่เล่น เช่น เสียง สี ขนาด น้ำหนัก ฯลฯ

4) ควรเป็นของเล่นที่ทำให้เด็กได้เกิดการเคลื่อนไหว การประสานงานส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือในการหยิบจับและเล่นของเล่น

5) ควรเลือกวัสดุ-อุปกรณ์ของเล่นที่จะกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในขณะที่เล่น

6) อาจเป็นของเล่นที่สามารถประกอบ ต่อเติม คัดแปลง เล่นร่วมกันได้หลายคน

7) เป็นของเล่นที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถของเด็ก มีความสวยงามน่าสนใจ น่าเล่น มีขนาดพอเหมาะ และเมื่อเล่นแล้ว เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

การเล่นของเด็กนั้นไม่ได้เป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานแต่เพียงอย่างเดียว แต่การเล่นของเล่นจะช่วย让孩子ได้ฝึกประสาทสัมผัสและมีทักษะทางสติปัญญา รวมทั้งการรับรู้ทางสังคมและการประพฤติใน

สังคมด้วย การเล่นของเล่นมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอันมากเพราะจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ฉะนั้นการที่จะเลือกของเล่นชิ้นใดชิ้นหนึ่งให้กับเด็กนั้นก็ควรคำนึงถึง หลักสำคัญที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นเป็นสำคัญ

บล็อก

ที่จะให้เด็กเล่นนั้น เขาวพา เดชะคุปต์ (2542: 36-37) กล่าวว่า บล็อกเป็นอุปกรณ์ของเล่นที่เด็กเล่นได้ทั้งคนเดียวและหลายคน จากการเล่นบล็อกเด็กจะรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำงาน ช่วยให้เด็กมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้เข้าใจถึงสิ่งแวดล้อม โครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่มีขนาดใหญ่ การเลือกบล็อกสำหรับเด็กนั้นควรเลือกบล็อกให้มีขนาดใหญ่และกว้างพอที่จะให้เด็กนำมาสร้างสิ่งต่าง ๆ ได้ บล็อกควรมีขนาด ดังนี้

ขนาด 12"x12"x12" = 12 ชิ้น

ขนาด 12"x12"x6" = 24 ชิ้น

ขนาด 24"x12"x6" = 36 ชิ้น

พัฒนาการทางการเล่นบล็อก

ขั้นที่ 1 ถือสำรวจไปมา

ขั้นที่ 2 ต่อเป็นแถวตามแนวตั้งและแนวนอน

ขั้นที่ 3 ต่อสะพาน

ขั้นที่ 4 ล้อมปิดกัน

ขั้นที่ 5 สร้างสิ่งต่างๆ แบบสมมาตร

ขั้นที่ 6 สร้างสิ่งต่าง ๆ และให้ชื่อสิ่งที่สร้าง

ขั้นที่ 7 สร้างและเล่นบทบาทสมมติ ชอบเล่นร่วมกับเพื่อน ตัดสินใจ

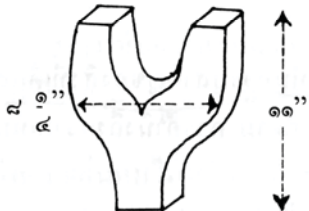
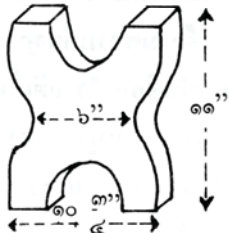
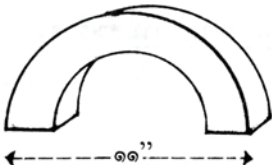
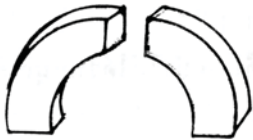
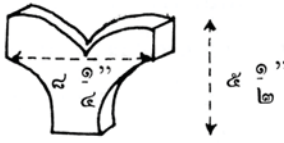
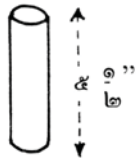
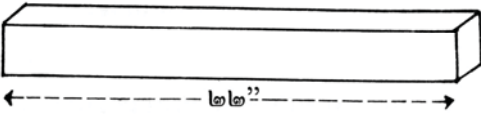
ว่าจะต้องสร้างสิ่งใดก่อน มักจะสร้างสิ่งที่คุ้นเคย อาจขอให้เก็บ

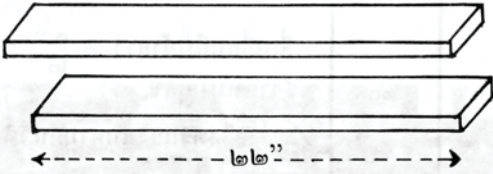
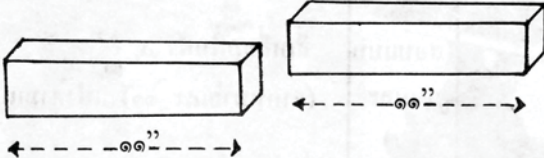
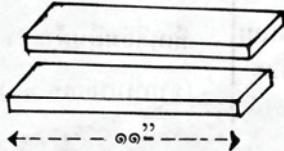
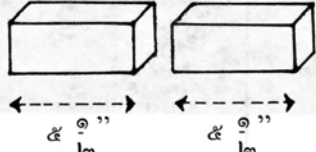
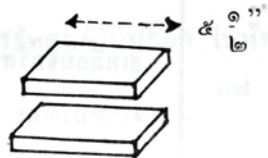
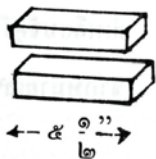
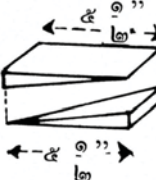
สิ่งก่อสร้างไว้และกลับมาเล่นใหม่

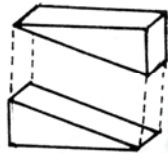
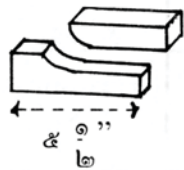
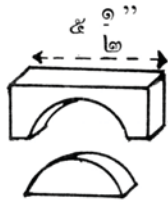
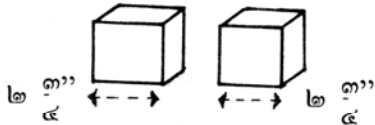
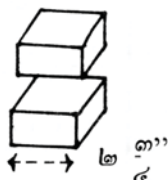
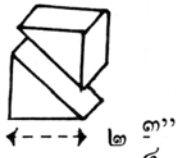
ที่มา : Hirsch.E.(1984) The Block Book.Washington. D C.: NAEYC.

ผู้แปลและเรียบเรียง ผศ.ดร.พัชรี ผลโยธิน

๔๕ ภาพไม้บล็อกมาตรฐานสำหรับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา ๑ ชุด ไม้ตัน เบา ขนาดหน้าไม้ ๑ ๑/๒" x ๓"

ที่	รูปลักษณะ	จำนวน	หมายเหตุ
๑.		๒	ตัดตามแบบ
๒.		๒	ตัดตามแบบ
๓.		๔	ชิ้นละ ๑/๒ ของวงกลม
๔.		๘	ชิ้นละ ๑/๔ ของวงกลม (แบ่งครึ่งจากหมายเลข ๓)
๕.		๔	ตัดตามแบบ
๖.		๑๐	รูปทรงกระบอก เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ ๑/๒" สูง ๕/๒"
๗.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดยาวที่สุด ๒ ๑/๒"

พิก.	รูปลักษณะ	จำนวน	หมายเหตุ
๘.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๒๒" (จากหมายเลข ๗) แบ่งครึ่งตามแนวนอน
๙.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๑๑" (จากหมายเลข ๗) แบ่งครึ่งตามแนวตั้ง
๑๐.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๑๑" (จากหมายเลข ๘) แบ่งครึ่งตามแนวนอน
๑๑.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒" (จากหมายเลข ๘) แบ่งครึ่งตามแนวตั้ง
๑๒.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒" (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งครึ่งตามแนวนอน
๑๓.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒" (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งครึ่งตามแนวตั้ง
๑๔.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒" (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งครึ่งทะแยงมุมตามแนวนอน

ที่	รูปลักษณะ	จำนวน	หมายเหตุ
๑๕.		๒๐	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒ (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งครึ่งทะแยงมุมตามแนวตั้ง
๑๖.		๑๐ (สองแบบ แบบละ ๑๐)	สี่เหลี่ยมผืนผ้า ๕ ๑/๒ (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งตามแบบ
๑๗.		(สองแบบ แบบละ ๑๐)	สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๕ ๑/๒ (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งตามแบบ
๑๘.		๒๐	สี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด ๒ ๓/๔ (จากหมายเลข ๑๑) แบ่งครึ่งตามแนวตั้ง
๑๙.		๒๐	สี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด ๒ ๓/๔ (จากหมายเลข ๑๘) แบ่งครึ่งตามแนวนอน
๒๐.		๒๐	สี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด ๒ ๓/๔ (จากหมายเลข ๑๘) แบ่งครึ่งทะแยงมุม

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ สุขสม. (2533). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสังเกตของเด็กปฐมวัย
ที่ได้รับการเล่นสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
นิตยา ประพุดติกิจ. (2533). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู กรุงเทพมหานคร : การศาสนา.
ลัดดา นิลมะถี. (2531). คู่มือครูอนุบาล นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้กิจกรรมเสรี
ระดับเด็กวัยก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.

ภาคผนวก ก

แบบประเมินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

“การพัฒนาเด็กปฐมวัยบนฐานความรู้ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน”

7 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม 2554 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

*****◆◆*****

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

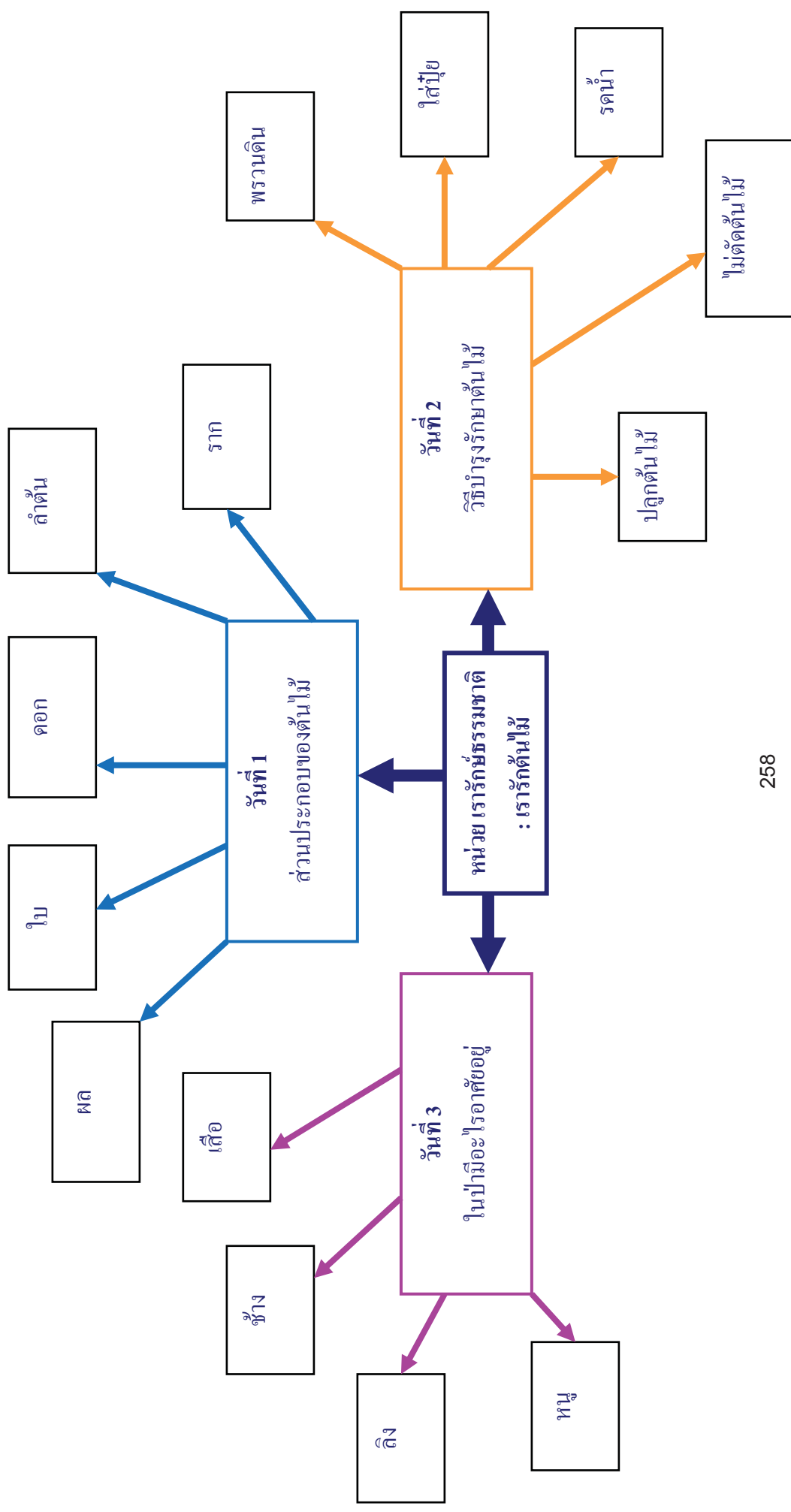
1. ท่านได้รับความรู้และประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มากน้อยเพียงใด

รายการ	ระดับความคิดเห็น / ความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในการอบรม					
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การอบรมเลี้ยงดู จิตวิทยาเด็ก และการปัญหาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย” ของท่านหลังจากได้รับการอบรม					
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การเล่นและของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย” ของท่านหลังจากได้รับการอบรม					
3. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย” ของท่านหลังจากได้รับการอบรม					
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ “การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย” ของท่านหลังจากได้รับการอบรม					
5. เนื้อหาสาระที่ได้รับจากการอบรมครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของท่าน					
6. ท่านสามารถนำความรู้จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานของท่านได้เอง					
7. เอกสารประกอบการอบรม (เอกสารหลักและเอกสารเสริม) เอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้					
8. วิทยากร (อ.ทิพจุฑา) มีความสามารถในการถ่ายทอด					
9. วิทยากรดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 1 “อบรม..บ่มนิสัย” มีความสามารถในการถ่ายทอด					
10. วิทยากรดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 2 “ได้เล่น..ได้เรียนรู้” มีความสามารถในการถ่ายทอด					
11. วิทยากรดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 3 “สังเกต..และเฝ้าดู” มีความสามารถในการถ่ายทอด					
12. วิทยากรดำเนินกิจกรรมครั้งที่ 4 “ศูนย์น่าอยู่..แสนสุขใจ” มีความสามารถในการถ่ายทอด					

(กรุณาพลิกด้านหลัง)

ภาคผนวก ก ตัวอย่างหน่วยและแผนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาชุมชน หน่วย “เรารักธรรมชาติ : เรารักต้นไม้”

ผังมโนทัศน์ หน่วย “เรารักธรรมชาติ : เรารักต้นไม้”

ตารางสรุปประสบการณ์สำคัญ หน่วยการเรียนรู้ธรรมชาติ : เรารักต้นไม้ (1)

ประสบการณ์ที่ส่งเสริม พัฒนาการด้านร่างกาย	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม พัฒนาการด้านสังคม	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม ด้านสติปัญญา
การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ - การเคลื่อนไหวตามคำสั่งของครู - การเคลื่อนไหวตามจินตนาการ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก - การวาดภาพระบายสี การรักษาสภาพ - การทำความสะอาดร่างกายหลังการเล่นกิจกรรม การรักษาความปลอดภัยในการเล่น - การรักษาความปลอดภัยในการเล่น	ดนตรี - การทำท่าทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี กรับ และกลอง - การร้องเพลง กิ่ง ก้าน ใบ และเพลง ต้นไม้ - การทำท่าทางประกอบจังหวะ เพลง กิ่ง ก้าน ใบ เพลง ต้นไม้ และท่าทางประกอบจังหวะคำคล้องจอง “ ต้นไม้” สุนทรียภาพ - การบำรุงรักษาดินไม้ - การชื่นชมความสวยงามของต้นไม้และสิ่งสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ โดยการวาดภาพต้นไม้และระบายสีรูปภาพ - การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับการฟังนิทานเรื่อง ต้นไม้มีใจ และแสดงบทบาทเป็นสัตว์ต่างๆ การเล่น - การเล่นเกมคิดแผนภาพ - การเล่นเกมบทบาทเป็นสัตว์ต่างๆ คุณธรรม จริยธรรม - การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ - การเคารพเพื่อฟังและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตั้งไว้	การเรียนรู้ทางสังคม - การตัดสินใจในการทำกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ - การแสดงความต้องการของตนเอง - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวาดภาพและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ทักษะทางสังคม - พฤติกรรมด้านการช่วยเหลือตนเอง ในการรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การแต่งตัว และการรักษาสภาพอนามัยความปลอดภัยของตนเอง - การเล่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เรียนรู้การเข้าสังคม การรู้จักการแบ่งปันสิ่งของ การให้ความร่วมมือ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม มีทักษะการแสดงความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คุณธรรมต่อตนเอง - รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง - มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง	การคิด - การคิดแผนภาพส่วนประกอบต้นไม้ - การตอบคำถาม - การทำแบบทดสอบรูปภาพ - การวาดภาพตามจินตนาการ การใช้ภาษา - การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นไม้,วิธีการรักษาต้นไม้,นิทานต้นไม้มีใจ,การแสดงบทบาทเป็นสัตว์ต่างๆ - การตอบคำถาม - การฟังนิทาน การอธิบาย และการสาธิต - การวาดภาพตามจินตนาการ - การอธิบายรูปภาพ การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ - การคิดแผนภาพส่วนประกอบต้นไม้ - การบำรุงรักษาต้นไม้ - การเลื้อยรูปภาพการบำรุงรักษาต้นไม้ - การแสดงบทบาทเป็นสัตว์ต่างๆ

ตารางสรุปประสบการณ์สำคัญ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (2)

ประสบการณ์ที่ส่งเสริม	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม	ประสบการณ์ที่ส่งเสริม
พัฒนาการด้านร่างกาย การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ -การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเพลง -การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบอุปกรณ์ (กรับ, กลอง) อย่างอิสระ -การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงตามจินตนาการ -การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบคำสั่ง -การลงมือปฏิบัติกิจกรรมการบำรุงรักษาต้นไม้ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก -การวาดภาพพระบายสี การรักษาสภาพ -รักษาความปลอดภัยในการเล่น และทำกิจกรรมต่างๆ	พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ ดนตรี -การร้องเพลง กิ่ง ก้าน ใบ ต้นไม้ -การทำท่าทางประกอบเพลง กิ่ง ก้าน ใบ ต้นไม้ -การทำท่าทางประกอบจังหวะของ กรับ และกลอง -การทำท่าทางประกอบจังหวะคำคล้องจอง ต้นไม้ สุนทรียภาพ -การชื่นชมความสวยงามจากการวาดภาพพระบายสี -การชื่นชมความงามของต้นไม้จากการใส่ปุ๋ย รดน้ำ พรวนดินให้ต้นไม้ -การฟังนิทาน เรื่องต้นไม้มีจิตใจอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน -การแสดงออกอย่างสนุกสนานจากการแสดงบทบาทเป็นสัตว์ป่าต่างๆ เช่น สิง ช้าง กวาง เสือ การเล่น -การเล่นบทบาทเป็นสัตว์ป่าต่างๆ คุณธรรมจริยธรรม -การปฏิบัติตามกฎกติกา - การรู้จักแบ่งปัน -การรู้จักการรอคอย - ความมีเมตตา กรุณา -ความรับผิดชอบ -ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง	พัฒนาการด้านสังคม การเรียนรู้ทางสังคม -การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น -การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ -การมีโอกาสดูแลรักษาต้นไม้ -การมีความรู้ความเข้าใจและความต้องการของตนเองและผู้รอบข้าง ทักษะทางสังคม -การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น -การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง - การแก้ปัญหาในการเล่น คุณธรรมต่อตนเอง -มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	ประสบการณ์ที่ส่งเสริมด้านสติปัญญา การคิด -การวาดภาพตามจินตนาการ -การคิดแผนภาพ ส่วนประกอบของต้นไม้ -การตัดสินใจเลือกอุปกรณ์วิธีบำรุงรักษาต้นไม้ การใช้ภาษา -การร้องเพลง กิ่ง ก้าน ใบ และเพลง ต้นไม้ -การท่องคำคล้องจอง -การตอบคำถาม -การแสดงบทบาทเป็นสัตว์ป่าต่างๆ เช่น สิง ช้าง กวาง เสือ การสังเกต -ส่วนประกอบของต้นไม้ -วัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาต้นไม้ -การสำรวจวิธีบำรุงรักษาต้นไม้ -การเลือกอุปกรณ์วิธีบำรุงรักษาต้นไม้

ตารางวิเคราะห์ประสิทธิภาพเดิมของผู้เรียน

สิ่งที่ได้รู้แล้ว	สิ่งที่ต้องการรู้	สิ่งที่เด็กควรรู้
- ต้นไม้นักเรียนรู้จักได้แก่ - ต้นมะม่วง - ต้นมะยม - ต้นมะขาม - ต้นไม้มากอบด้วยใบ ผล ดอก - สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในป่าได้แก่ นก งู มด เป็นต้น	- ส่วนประกอบของต้นไม้ ได้แก่ ราก ใบ ลำต้น ดอก และผล เป็นต้น - ประโยชน์ของต้นไม้ - อุปกรณ์ในการบำรุงรักษาต้นไม้ ได้แก่ บัวรดน้ำ ส้อมพรวนดิน เป็นต้น - ในป่า มีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่มากมาย เช่น ลิง ช้าง กวาง และเสือ เป็นต้น	- วิธีการปลูกต้นไม้ - วิธีดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้ ได้แก่ พรวนดิน การใส่ปุ๋ย รดน้ำ ไม่ตัดต้นไม้ เป็นต้น - ต้นไม้บางชนิดมีพิษ และบางชนิดนำมาเป็นยารักษาโรคได้ - สิ่งมีชีวิต พืช สัตว์ และ คน ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

ช่วงอายุของผู้เรียน : - กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 ขวบ

แผนการจัดประสบการณ์สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

หน่วย เรารักธรรมชาติ :เรารักต้นไม้ วันที่ 1 เรื่อง ส่วนประกอบของต้นไม้ ผู้สอน นางสาวศุภนุช หนูมาก รหัสประจำตัว 52191860205

สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) : ส่วนประกอบของต้นไม้ ประกอบด้วยใบ ดอก ลำต้น ราก ใบ เป็นต้น ส่วนประกอบของต้นไม้มีประโยชน์ต่อมนุษย์
สามารถนำไปเป็นอาหาร ใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆ ดังนั้น เราจึงควรดูแลรักษาธรรมชาติให้มีความสวยงาม และยั่งยืน

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
1.เมื่อกำหนดให้นักเรียนท่องจำคำคล้องจอง “เอามือวางไว้ที่หัว” นักเรียนสามารถท่องคำคล้องจองได้อย่างชัดเจนและแสดงท่าทางที่เหมาะสม	สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก ส่วนประกอบของต้นไม้ ได้แก่ ใบ ผล ดอก ลำต้น ราก เป็นต้น หน้าที่และประโยชน์ของส่วนประกอบต่างๆ ของต้นไม้ มีดังนี้ -ราก ทำหน้าที่ดูดซึมน้ำอาหาร และแร่ธาตุ -ใบ ทำหน้าที่สังเคราะห์แสง ประงอาหาร -ผล ทำหน้าที่ขยายพันธุ์ สามารถ	ด้านอารมณ์-จิตใจ -การร้องเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ” -การชมกระดาดเป็นรูปต้นไม้ -การชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่น ด้านร่างกาย -การเคลื่อนไหวตามคำสั่ง เช่น ผ่นตก 1 เม็ด ผ่นตก2 เม็ด เป็นต้น -การเคลื่อนไหวประกอบเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ”	<u>ขั้นเตรียม</u> นักเรียนร่วมกันท่องคำคล้องจอง “เอามือวางไว้ที่หัว” พร้อมทำท่าประกอบ <u>ขั้นนำ</u> 1.ครูร้องเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ”ให้นักเรียนฟัง 1 รอบ 2.นักเรียนร้องเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ”ตามครูทีละ 1 ประโยค 3.นักเรียนและครูร่วมกันร้องเพลง “กิ้ง ก้าน ใบ” พร้อมทำท่าประกอบ <u>ขั้นสอน</u> 1.ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นไม้ โดยใช้คำถามดังนี้	คำคล้องจอง “เอามือวางไว้ที่หัว” เพลง “กิ้ง ก้าน ใบ” 2. สังเกตการร้องเพลงและการทำท่าประกอบ 3. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม	1. สังเกตการฟังและปฏิบัติตามคำสั่ง 2. สังเกตการร้องเพลงและการทำท่าประกอบ 3. สังเกตการสนทนาและการตอบคำถาม

ส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างเหมาะสม 5. เมื่อกำหนดให้นักเรียนเล่นเกมภาพตัดต่อส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม	นำมารับประทานได้ - ลำต้น ทำหน้าที่ลำเลียงน้ำและอาหาร	เช่น การร้องเพลง “กิ่ง ก้าน ใบ” และทำทางประกอบ - การทำกิจกรรมแผ่นภาพ ส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน ด้านสติปัญญา - ทักษะการกระทำกิจกรรม แผ่นภาพส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน - ทักษะการตอบคำถาม เกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน	1.1 ส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน 1.2 ผลของต้นไม้นักเรียน 1.3 รากมีหน้าที่อย่างไร 2. นักเรียนร่วมกันสังเกตแผ่นภาพส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน ช่วยกันบอกส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน ซึ่งได้แก่ ผล ดอก ลำต้น ราก ใบ ขั้นสรุป นักเรียน และครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน นักเรียนกลุ่มละ 5 คน เล่นเกมภาพตัดต่อส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน	แผ่นภาพ ส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน 4. สังเกต พฤติกรรม การเล่นเกม ภาพตัดต่อ ส่วนประกอบของต้นไม้นักเรียน
--	---	---	--	--

ภาคผนวก

เพลง “กิ่ง ก้าน ใบ”

กิ่ง ก้าน ใบ ชะ ชะ ใบ ก้าน กิ่ง

ฝนตกลงมาจริงๆ

ฝนตกลงมาจริงๆ

ชะ ชะ กิ่ง ก้าน ใบ ชะ ชะ ใบ ก้าน กิ่ง

คำถามประกอบเรื่อง“ส่วนประกอบของต้นไม้มัน”

1. ต้นไม้มีส่วนประกอบอะไรบ้าง
2. ส่วนประกอบของต้นไม้ที่เรียกว่า “ราก” มีหน้าที่ต่อต้นไม้อย่างไร
3. “ผล” เป็นส่วนประกอบของต้นไม้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างไร และมีประโยชน์ต่อใครบ้าง อย่างไร
4. “ใบไม้” เป็นส่วนประกอบของต้นไม้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างไร และมีประโยชน์ต่อใครบ้าง อย่างไร
5. “ลำต้น” เป็นส่วนประกอบของต้นไม้ ซึ่งมีประโยชน์อย่างไร และมีประโยชน์ต่อใครบ้าง อย่างไร

บันทึกหลังการสอน

ด้านความรู้ความเข้าใจ - นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบของต้นจากเพลง “กิ่ง ก้าน ใบ” และการทำกิจกรรมติดส่วนประกอบของต้นไม้

ด้านทักษะการกระบวนการ - นักเรียนสามารถนำส่วนประกอบของต้นไม้ไปติดลงในป้ายนิเทศที่เตรียมไว้ให้ได้ด้วยตนเอง

ด้านเจตคติ / คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- นักเรียนร่วมกิจกรรมกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน
- นักเรียนรู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน – หลังได้ทุกคน

ปัญหาที่พบ

- สื่อที่ใช้ในการสอนมีน้อย นักเรียนต้องรอคอย

แนวทางแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

- ควรจัดกิจกรรมฝึกให้นักเรียนรู้จักการให้ การแบ่งปัน หรือ และการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆ

แผนการจัดประสบการณ์สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย

หน่วย เรารักธรรมชาติ : เรารักต้นไม้ วันที่ 2 เรื่อง วิธีบำรุงรักษาต้นไม้ ผู้สอน นางสาวศิริวรรณ ปลั่งใจ รหัสประจำตัว 52191860221

สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) : วิธีบำรุงรักษาต้นไม้ ด้วยวิธีการพรรณนาต้นไม้ ใส่ปุ๋ย และรดน้ำต้นไม้ เพื่อให้ต้นไม้มีความเจริญเติบโตสวยงามไม่เหี่ยวเฉาและไม่ควรตัดต้นไม้ เพราะต้นไม้มีประโยชน์ให้ร่มเงาแก่เรา ให้อากาศเราหายใจ ดังนั้นเราทุกคนควรช่วยกันบำรุงรักษาต้นไม้ไว้เพื่อประโยชน์ของเราในอนาคต

จุดประสงค์	สาระการเรียนรู้		กิจกรรม	สื่อ	การประเมิน
	สาระที่ควรเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ			
1. เมื่อครูให้นักเรียนทำทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี “กรับ” นักเรียนสามารถทำทางประกอบจังหวะของ “กรับ” ได้ อย่างเหมาะสม	1. วิธีการบำรุงรักษาต้นไม้ เช่นการพรรณนา ใส่ปุ๋ย รดน้ำต้นไม้ และไม้ตัดต้นไม้ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการการบำรุงรักษาต้นไม้ เช่น บัวรดน้ำ ส้อมใช้ในการพรรณนา ปุ๋ย ใช้เป็นสารอาหารปรับปรุงดิน เป็นต้น	1. ด้านอารมณ์-จิตใจ -การทำทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี “กรับ” ตามจินตนาการ -การท่องคำคล้องจอง “ต้นไม้” -การทำทางประกอบคำคล้องจอง “ต้นไม้” 2. ด้านร่างกาย -การทำทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี “กรับ” ตามจินตนาการ - การทำทางประกอบคำคล้องจอง “ต้นไม้”	<u>ขั้นเตรียม</u> - ครูให้นักเรียนทำทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี “กรับ” ตามจินตนาการของนักเรียนเอง เช่น รำวง เป็นวงกลมร่วมกันประมาณ 2 รอบ เป็นต้น <u>ขั้นนำ</u> 1. ครูอ่านคำคล้องจอง “ต้นไม้” ให้นักเรียนฟัง 1 รอบ 2. ครูอ่านคำคล้องจองที่ละวรรคแล้วให้นักเรียนอ่านตามจนจบ 3. ครูและนักเรียนร่วมกันอ่านคำคล้องจองพร้อมกัน 1 รอบ 4. ครูให้นักเรียนทำทางประกอบคำคล้องจอง “ต้นไม้” ตามครู	กรับ	สังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งในการทำทางประกอบจังหวะ สังเกตพฤติกรรม การท่องคำคล้องจอง
2. เมื่อครูอ่านคำคล้องจอง “ต้นไม้” ที่ละวรรคให้นักเรียนฟังแล้วให้นักเรียนอ่านตามนักเรียนสามารถอ่านคำคล้องจองตามครูที่ละวรรคได้อย่างเหมาะสม				คำคล้องจอง “ต้นไม้”	
3. เมื่อครูให้นักเรียนทำทางประกอบคำคล้องจอง “ต้นไม้” ตามครู แล้วนักเรียนสามารถทำทางประกอบคำคล้องจองตามครูได้อย่างเหมาะสม					

4. เมื่อครูอธิบายและตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการบำรุงรักษาดินไม้ และวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาดินไม้ให้นักเรียนสามารถตามคำถามได้อย่างเหมาะสม 5. เมื่อครูมอบหมายให้นักเรียนมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและบำรุงรักษาดินไม้ นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติกรรมการดูแลและบำรุงรักษาดินไม้ได้อย่างเหมาะสม 6. เมื่อครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบรูปภาพ (การเลือกรูปภาพ วิธีการบำรุงรักษาดินไม้อย่างถูกต้อง) นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้อง 7. นักเรียนสามารถระบายสีรูปภาพให้สวยงามตามจินตนาการของตนเองได้	- การเคลื่อนไหวร่างกาย ประกอบคำสั่ง โดย ครูให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติการช่วยกันบำรุงรักษาดินไม้ เช่น พรวนดิน ใส่ปุ๋ย และรดน้ำต้นไม้ร่วมกัน 3.ด้านสังคม 3.1ทักษะการทำงานร่วมกัน ร่วมกับผู้อื่น เช่น -การทำงานทางประกอบจังหวะเครื่องดนตรี “กรับ” ตามจินตนาการร่วมกัน -การทำงานคำคล้องจองร่วมกัน -การทำงานทางประกอบคำคล้องจองร่วมกัน - การนั่งฟังครูอธิบายถึงวิธีการบำรุงรักษาดินไม้ และวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาดินไม้ร่วมกัน เป็นต้น	เช่น เมื่อครูอ่านคำคล้องจองว่า “ดินไม้อ่อนนอนซบสลับหลับ” ครูก็จะให้นักเรียนทุกคนทำท่าทางนอนตามครู เป็นต้น ขั้นสอน 1. ครูอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับวิธีการบำรุงรักษาดินไม้ และวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาดินไม้ให้นักเรียนดูและฟัง โดยครูจะมีอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาดินไม้ มาประกอบอธิบายและสาธิตให้นักเรียนดูและฟัง เช่นครูจะนำส้อมพรวนดินมา พรวนดินดินไม้ ให้นักเรียนดูและฟัง เป็นตัวอย่าง เป็นต้น 2. ครูให้นักเรียนช่วยกันบำรุงรักษาดินไม้บริเวณภายในศูนย์ “เด็กรักป่า” เช่น ให้เด็กพรวนดินดินไม้ ใส่ปุ๋ยดินไม้ และรดน้ำดินไม้ เป็นต้น ขั้นสรุป 1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบรูปภาพ (เป็นรูปภาพการรดน้ำ กับ การตัดดินไม้) แล้วให้นักเรียนเลือกกระหว่าง 2 ภาพนี้	วัสดุอุปกรณ์ในการดูแลรักษาดินไม้ เช่น ส้อม พรวนดิน , ปุ๋ย , บัวรดน้ำ เป็นต้น	สังเกตพฤติกรรม การทำท่าทาง ประกอบคำคล้องจอง สังเกตความมีมารยาทและความตั้งใจในการนั่งฟังครูอธิบายและสาธิต สังเกตการปฏิบัติตามคำสั่ง
--	---	---	---	---

		4.ด้านสติปัญญา 4.1ทักษะการคิด -การทำทางประกอบเครื่องดนตรี “กรับ” ตามจินตนาการ -การทำแบบทดสอบรูปภาพเป็นต้น 4.2ทักษะการจำ -การท่องคำคล้องจอง “ต้นไม้” -วิธีการบำรุงรักษาดินไม้ และวัสดุอุปกรณ์ในการบำรุงรักษาดินไม้ เป็นต้น 4.3ทักษะการปฏิบัติตามคำสั่ง -การบำรุงรักษาดินไม้ด้วยตนเอง -การทำแบบทดสอบรูปภาพด้วยตนเอง เป็นต้น	นักเรียนคิดว่าภาพใด เป็นภาพที่แสดงถึงพฤติกรรมของเด็กที่ดูแลรักษาดินไม้ อย่างที่ถูกต้อง 2. ให้นักเรียนระบายสีภาพที่ตนเองเลือกให้สวยงามตามจินตนาการของตนเอง		สังเกตการทำแบบทดสอบรูปภาพ
--	--	---	---	--	----------------------------------

ภาคผนวก

คำคล้องจอง “ต้นไม้”

ต้นไม้อ่อนนอนซบสลบหลับ ฟ้าแต่ต้นวันเคยด้วยหยอเยา
เมื่อฝนโปรยโรยชื่นรื่นเบาเบา หายซบเซา ชูยอดทอดกิ่งใบ

แบบทดสอบรูปภาพ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกภาพต้นไม้ที่ได้รับการบำรุงรักษา ด้วยวิธีที่ถูกต้อง แล้ว ให้นักเรียนระบายสีภาพให้สวยงามตามจินตนาการของตนเอง

ด้านความรู้ความเข้าใจ

-นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การท่องเที่ยว คำคล้องจอง “ต้นไม้” การบำรุงรักษาต้นไม้ และการเลือกกระบายสีจากแบบทดสอบ

ด้านทักษะกระบวนการ

- นักเรียนสามารถทำทางประกอบจังหวะกรับ และคำคล้องจอง
- นักเรียนสามารถแสดงวิธีบำรุงรักษาต้นไม้
- นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ด้วยตนเอง

ด้านเจตคติ / คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- นักเรียนมีความสนใจธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- นักเรียนร่วมกิจกรรมกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน
- นักเรียนรู้จักการรอคอยตามลำดับก่อน – หลังได้ทุกคน

ปัญหาที่พบ

-อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีน้อย นักเรียนต้องรอคอย

แนวทางแก้ไข / ข้อเสนอแนะ

-เสนอแนะให้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการรอคอย และ การแบ่งปัน

ประวัติผู้วิจัย

ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิमारส

ภูมิลำเนา : อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การศึกษา : ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การทำงาน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 8 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผลงานวิจัย :

(2543) ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อสังคมนิสัยของเด็กปฐมวัย

(2544) การสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการฝึกซ้อมพิธีพระราชทานปริญญาบัตร (หัวหน้าโครงการวิจัย)

(2547) การสังเคราะห์แนวคิดเรกจิโอ เอมีเลียที่มีต่อการศึกษาปฐมวัย บนฐานข้อมูลทางสมองและจิต

(2550) การพัฒนาการสื่อสารแบบชุมชนมีส่วนร่วม โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน ในการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่เด็กและครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนตำบลลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์ (ผู้ร่วมโครงการวิจัย) ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

(2550) การพัฒนาการสื่อสารแบบชุมชนมีส่วนร่วม โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน ในการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพแก่เด็กและครอบครัว : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการเต็กรักป่า ต.ลำโรง อ.เมือง จ.สุรินทร์ (ผู้ร่วมโครงการวิจัย) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

(2551) “การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน” (หัวหน้าโครงการวิจัยที่ 2 ในชุดโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้เชิงบูรณาการโดยใช้ฐานการวิจัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)